

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

POLSKA I EUROPA

W NOWEJ RZECZYWISTOŚCI

RAPORT ZBP

WYDANIE IX | WRZESIEŃ 2022

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
-------	---

01. EUROPA I POLSKA

PKB	6
Inflacja	8
Eksport, import	11
Dług publiczny	16
Bezrobocie	18
Inwestycje	19

02. SEKTOR BANKOWY W EUROPIE I POLSCE

Aktywa banków europejskich	22
Kredyty i depozyty	24
Atrakcyjność dla inwestorów	25
Obciążenia regulacyjne i podatkowe	26
Finansowanie gospodarki	30
Gospodarcza i społeczna misja banków w Polsce	34

WSTĘP

Po dwóch latach walki z pandemią COVID-19, światowa gospodarka powoli wracała na ścieżkę wzrostu. Rok 2022 przyniósł nowe wyzwania. Agresja Rosji na Ukrainę, rosnąca inflacja i powracająca falami pandemia po raz kolejny zmieniły naszą rzeczywistość i mocniej niż kiedykolwiek w minionych dekadach uświadomiły z jak trudnymi wyzwaniami będziemy mieli do czynienia w nadchodzących latach.

Konflikt za naszą wschodnią granicą spowodował szeroką dyskusję na temat bezpieczeństwa energetycznego i to podaż surowców energetycznych będzie jednym z głównych czynników ryzyka dla wzrostu gospodarczego w Unii Europejskiej. Pozytywnym aspektem płynącym zza oceanu jest spadek inflacji CPI w lipcu do 8,5% podczas gdy, jeszcze miesiąc wcześniej było to 9,1%. To efekt spadku cen ropy naftowej na rynkach międzynarodowych. Nadal jednak inflacja jest bardzo wysoka, ponad 4 razy wyższa niż oczekiwany cel Rezerwy Federalnej. To samo dotyczy inflacji w krajach naszego regionu. Wysoka inflacja oznacza, że banki centralne ciągle mają przestrzeń do podwyżki stóp procentowych. Dodatkowo rekordowo niskie bezrobocie oznacza ryzyko utrzymania inflacji na wysokich poziomach przez dłuższy czas. Wysoka inflacja to też spadek siły nabywczej dochodów globalnie, niższa konsumpcja, a co za tym idzie perspektywa spowolnienia gospodarczego. Prognozy Banku Światowego i Komisji Europejskiej dotyczące wzrostu PKB, wymiany handlowej, stabilność łańcuchów dostaw, czy odbudowywania łańcuchów dostaw, nie wyglądają korzystnie. Pokazują, że recesja dotknie różne kraje i różne regiony i będzie nieco głębsza niż przewidywana jeszcze kilka miesięcy czy tygodni temu.

Jak w nowej rzeczywistości poradzi sobie polska gospodarka? Aktualne dane rynkowe pokazują, że wpływ pandemii w mniejszym wymiarze niż się spodziewaliśmy spowolnił wzrost polskiej gospodarki w porównaniu z innymi krajami. Zarówno w 2020, jak i 2021 roku spadek PKB był jednym z najniższych w Europie. Niewątpliwie rekordowa, najwyższa od dekad inflacja, odciśnie swoje piętno na gospodarce w kolejnych miesiącach. Spodziewamy się, że także w polskich warunkach wiele firm będzie przechodzić bardzo trudny okres, a nawet głębszą restrukturyzację. I właśnie w tym kontekście ogromną rolę będzie odgrywał sektor bankowy i utrzymanie jego stabilności. Pomimo wzrostu ryzyka, sektor bankowy w UE pozostaje odporny na niekorzystane czynniki. Poziom adekwatności kapitałowej jest wysoki i stabilny, jakość aktywów dotychczas systematycznie poprawiała się, a wskaźniki rentowności i koszty ryzyka wróciły do poziomów sprzed pandemii. Polski sektor bankowy jest jednym z najmniejszych w Europie biorąc pod uwagę relację aktywów do PKB, a jednocześnie to sektor bankowy, a nie rynek kapitałowy i fundusze jest głównym dostarczycielem finansowania polskiej gospodarki. Konieczne jest zatem budowanie kapitałów własnych banków, bez których sektor nie będzie w stanie finansować rozwoju. A jak wiadomo nadmierne obciążenia sektora bankowego wciąż utrudniają budowanie satysfakcjonujących relacji z klientami.

W nowej rzeczywistości, dla Polski, niezmiennie ważne i potrzebne jest utrzymywanie dobrych relacji z Unią Europejską. Nasza stabilna i konstruktywna obecność we Wspólnocie to kwestia naszej wiarygodności, a ta rzutuje na koszty obsługi długu oraz na możliwość realizacji inwestycji. Potrzebujemy modernizować naszą gospodarkę, uporządkować jej strategiczne sfery. W tym kontekście unijne pieniądze, szczególnie z Krajowego Planu Odbudowy oraz nasza mocna pozycja w UE to racja stanu. Bez tego grozi nam marginalizacja i osamotnienie tak kosztowne i groźne w nowej, napiętej sytuacji międzynarodowej.

Oddajemy w Państwa ręce kolejną, IX edycję raportu, w którym staramy się ukazać naszą gospodarkę na tle gospodarki europejskiej prezentując zarazem prognozy na nadchodzące lata. W obecnych warunkach prognozowanie jest szczególnie trudne. Nie wiemy bowiem, kiedy zakończy się konflikt między Rosją i Ukrainą i jak mocne będzie spowolnienie wzrostu gospodarczego na świecie i jak będzie negatywnie rzutować na realizację strategicznych programów rozwojowych, m.in. tych związanych z przeciwdziałaniem groźnym zmianom klimatycznym. Raport „Polska i Europa – nowa rzeczywistość”, podobnie jak poprzednie edycje, jest zaproszeniem do szerszej dyskusji o przyszłości rozwoju gospodarczego w nadchodzących latach, a także do refleksji nad otaczającym nas światem.

Z nadzieją na inspirującą lekturę przekazuję serdeczne pozdrowienia

Krzysztof Pietraszkiewicz

Prezes Związku Banków Polskich

1

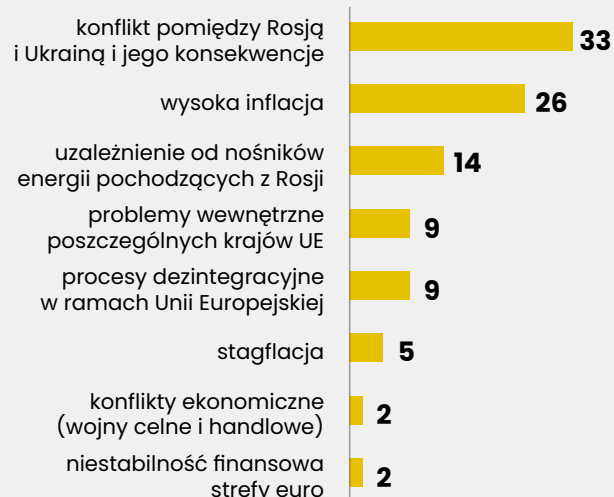
EUROPA I POLSKA

EUROPA I POLSKA – po pandemii w obliczu konfliktu Rosja – Ukraina i rosnącej inflacji

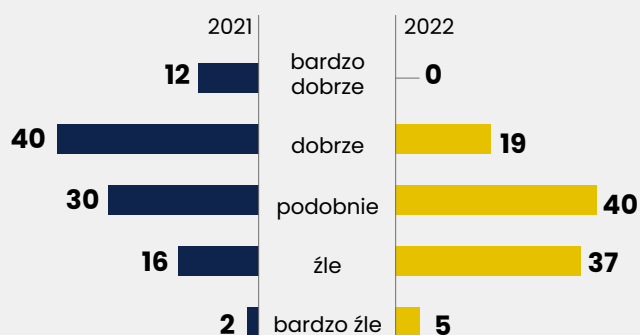
Bankowcy zapytani o największe zagrożenia dla stabilności europejskiej gospodarki wskazali konflikt pomiędzy Rosją i Ukrainą (33%), a także wysoką inflację (26%). Na kolejnych pozycjach wskazano uzależnienie od nośników energii z Rosji, problemy wewnętrzne poszczególnych krajów UE, a także procesy dezintegracyjne w ramach UE.

źródło: Badanie zrealizowane przez Minds&Roses w 100 placówkach bankowych na zlecenie Związku Banków Polskich, lipiec 2022

Który z czynników Pana/Pani zdaniem najbardziej zagraża stabilności gospodarki europejskiej?
dane w %

Jak ocenia Pan/Pani obecny stan polskiej gospodarki na tle innych krajów europejskich?
dane w %

Obecny stan polskiej gospodarki na tle krajów europejskich został oceniony znacznie gorzej w porównaniu do odczytu sprzed roku. Obecnie źle lub bardzo źle stan polskiej gospodarki ocenia 42% badanych, to o 24 p.p. więcej niż w ubiegłym roku. Obecnie „dobrze” stan polskiej gospodarki ocenia 19% bankowców, czyli o 33 p.p. mniej niż rok wcześniej.

źródło: Badanie zrealizowane przez Minds&Roses w 100 placówkach bankowych na zlecenie Związku Banków Polskich, lipiec 2022

W opinii 47% bankowców, Polska wróci na ścieżkę wzrostu wolniej niż inne kraje Unii Europejskiej. Tegoroczny odczyt jest bardziej pesymistyczny niż przed rokiem. Wówczas podobnego zdania było 26%, tj. o 21 p.p. mniej. Natomiast 30% respondentów uważa, że powrót na ścieżkę wzrostu nastąpi w tym samym czasie.

źródło: Badanie zrealizowane przez Minds&Roses w 100 placówkach bankowych na zlecenie Związku Banków Polskich, lipiec 2022

Według Pana/Pani Polska gospodarka wróci na ścieżkę wzrostu w porównaniu do innych krajów:

PKB

Według średniookresowej prognozy gospodarczej Komisji Europejskiej (European Economic Forecast – Summer 2022) sytuacja gospodarcza w Unii Europejskiej pogarsza się z powodu konfliktu Rosja-Ukraina. Przewiduje się, że gospodarka UE wzrośnie o 2,7% w 2022 r. i o 1,5% w 2023 r. Oczekuje się, że wzrost w strefie euro wyniesie 2,6% w 2022 r., po czym w 2023 r. jego dynamika osłabnie do 1,4%.

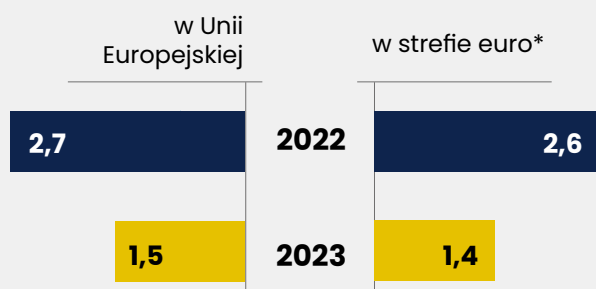
Gospodarka UE jest nadal szczególnie wrażliwa na zmiany na rynkach energii ze względu na jej dużą zależność od rosyjskich paliw kopalnych. Malejący wzrost w skali światowej negatywnie wpływa natomiast na popyt zewnętrzny. Dobre tempo wzrostu uzyskane dzięki zeszłorocznemu ożywieniu oraz nieco wyższy od poprzednio zakładanego wzrost w pierwszym

kwartale prawdopodobnie pozwolą na podtrzymanie stopy wzrostu spodziewanej w 2022 r. Należy się jednak spodziewać, że działalność gospodarcza będzie w drugim półroczu mniej dynamiczna i to pomimo obiecującego sezonu turystycznego.

KE prognozuje, że w 2023 r. wzrost gospodarczy w ujęciu kwartalnym nabierze tempa dzięki odpornemu na wstrząsy rynkowi pracy, ograniczaniu inflacji, wsparciu ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i utrzymującej się dużej nadwyżki oszczędności. W ujęciu ogólnym unijna gospodarka będzie prawdopodobnie rosła, jednak znacznie wolniej niż przewidywano w prognozie z wiosny 2022 r.

Realny PKB wzrośnie:

dane w %

- Oczekuje się, że **aktywność gospodarcza osłabnie w drugim kwartale 2022 r., ale latem powinna odzyskać pewną dynamikę** dzięki obiecującemu sezonowi turystycznemu.
- W 2023 r. wzrost gospodarczy nabierze tempa** dzięki aktywnemu rynkowi pracy, spadającej inflacji, wsparciu ze strony instrumentu naprawy i odporności oraz wciąż dużej ilości nadmiernych oszczędności.

źródło: letnie prognozy KE

*19 krajów UE posiadających wspólną walutę euro

- Prognoza Międzynarodowego Funduszu Walutowego dla Polski przewiduje w 2022 r. **wzrost PKB o 4,5% oraz 2% w 2023 r.**

- Komisja Europejska prognozuje (prognoza z 14 lipca 2022 r.), że **w 2022 r. PKB Polski wzrośnie o 3,7%, a w 2023 r. o 3%.** Na niewielki wzrost gospodarczy naszego kraju duży wpływ ma wojna w Ukrainie. W lutym, **przed rozpoczęciem konfliktu, prognozy dla Polski w 2022 r. przewidywały wzrost PKB o 5,5%, a w 2023 r. o 4,2%.**

Większość europejskich krajów zakończyła rok 2020 na minusie. Wyjątkiem była Irlandia, która utrzymała PKB na poziomie 5,9%. Także w 2021 roku Irlandia wysunęła się na prowadzenie osiągając 13,5% wzrost PKB. Kolejna na podium była Malta (10,4%) oraz Chorwacja (10,2%). W 2021 roku najwolniej rozwijała się gospodarka Niemiec (2,9%) oraz Słowacji i Finlandii (po 3%). Z prognoz Komisji Europejskiej wynika, że w roku 2022 gospodarki

krajów UE będą rosnać zdecydowanie wolniej. Będzie to tworzyło niski punkt bazy do wzrostu w 2023 roku. Polska gospodarka zakończyła 2021 rok 5,9% wzrostem. W 2022 roku spowolni do 5,2%, w dużej mierze za sprawą wyjątkowo silnego pierwszego kwartału. W 2023 r. Komisja Europejska prognozuje roczny wzrost PKB dla Polski na poziomie 1,5%, czyli tak, jak całej Unii Europejskiej.

Produkt Krajowy Brutto w Europie w latach 2020–2023

dane w %

kraj	2020		2021		prognoza	
					2022	2023
Hiszpania	-10,8		5,1		4,0	2,1
Włochy	-9,0		6,6		2,9	0,9
Grecja	-9,0		8,3		4,0	2,4
Francja	-7,8		6,8		2,4	1,4
Chorwacja	-8,1		10,2		3,4	2,9
Portugalia	-8,4		4,9		6,5	1,9
Malta	-8,3		10,4		4,9	3,8
Austria	-6,7		4,8		3,7	1,5
Belgia	-5,7		6,2		2,3	1,3
Czechy	-5,5		3,5		2,3	2,0
Słowenia	-4,2		8,1		5,4	1,0
Cypr	-5,0		5,5		3,2	2,1
Węgry	-4,5		7,1		5,2	2,1
Niemcy	-4,6		2,9		1,4	1,3
Słowacja	-4,4		3,0		1,9	2,7
Bułgaria	-4,4		4,2		2,8	2,3
Rumunia	-3,7		5,9		3,9	2,9
Holandia	-3,9		4,9		3,0	1,0
Łotwa	-3,8		4,5		3,9	2,2
Estonia	-3,0		8,3		1,6	1,9
Finlandia	-2,2		3,0		1,8	1,2
Szwecja	-2,2		5,1		1,3	0,8
Dania	-2,0		4,9		3,0	1,2
Polska	-2,2		5,9		5,2	1,5
Luksemburg	-1,8		6,9		2,6	2,1
Litwa	-0,1		5,0		1,9	2,5
Irlandia	5,9		13,5		5,3	4,0
UE	-5,9		5,4		2,7	1,5
Strefa Euro	-6,4		5,3		2,6	1,4

źródło: Komisja Europejska – European Economic Forecast, Summer 2022

Banki inwestycyjne silnie obniżyły prognozy dla wzrostu gospodarki Europy. Także Bank Światowy skorygował w dół prognozę wzrostu PKB dla Polski na 2022 r. do 3,9% z 4,7% oczekiwanych w styczniu br., uwzględniając fakt, że rosyjska napaść na Ukrainę uderza w gospodarki krajów Europy i Azji Środkowej. Oczekiwania co do wzrostu PKB na 2023 r. podniesiono do 3,6%. Pomimo obniżonej prognozy na rok 2022 tempo wzrostu PKB w Polsce może być wyższe od średniej wartości dla Europy Środkowej.

Prognoza PKB w strefie euro

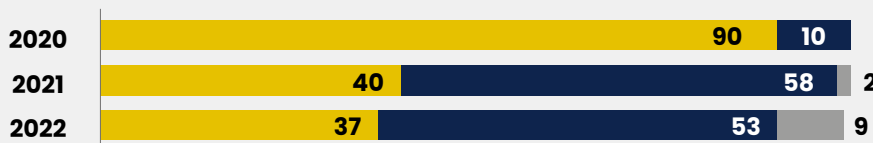
dane w %

	2022	2023
Nomura	2,2	-1,2
Berenberg	2,2	-1
Goldman Sachs	2,7	0,8

źródło: Nomura, Berenberg, Goldman Sachs

Czy sądzi Pan/Pani, że Polska powinna przystąpić do Europejskiej Unii Walutowej i zastąpić złotego wspólną walutą euro?

dane w %

tak

nie

trudno powiedzieć

źródło: Badanie zrealizowane przez Minds&Roses w 100 placówkach bankowych na zlecenie Związku Banków Polskich, lipiec 2022

W 2022 r. spadło poparcie środowiska bankowego dla wprowadzenia euro w porównaniu do pomiaru sprzed roku. Obecnie odsetek zwolenników przyjęcia wspólnej waluty wynosi 37% i jest niższy w porównaniu do minionego roku o 3 p.p. Jednocześnie o 5 p.p. spadł odsetek badanych przeciwnych zastąpieniu złotego wspólną walutą euro, przy wzroście o 7 p.p. odsetka niezdecydowanych. Warto zwrócić uwagę, że 20 lat temu w roku 2002 aż 90% środowiska bankowego popierało wejście Polski do strefy euro.

Z badania wynika, że bilans potencjalnych korzyści i szkód wynikających z wprowadzenia euro dla różnych interesariuszy wypada pozytywnie dla banków działających w kraju oraz dużych przedsiębiorstw i korporacji. Natomiast dla gospodarstw domowych bilans efektów wprowadzenia euro będzie negatywny. W stosunku do minionego roku odnotowano przyrost

pozytywnych opinii dotyczących efektów wprowadzenia euro dla wszystkich badanych grup interesariuszy. Największa grupa badanych 61% uważa, że przystąpienie Polski do Unii Walutowej przyniosłoby korzyści dużym przedsiębiorstwom i korporacjom r/r więcej o 6 p.p., odmiennego zdania jest 19% badanych r/r mniej o 1 p.p. 42% badanych jest zdania, że przyjęcie euro byłoby korzystne dla działających w Polsce banków r/r wzrost o 2 p.p., przeciwnego zdania jest 18%, r/r spadek o 8 p.p. 39% respondentów dostrzega korzyści w przyjęciu euro dla sektora MŚP, r/r więcej o 18 p.p., odmiennego zdania jest 35% badanych, r/r mniej o 15 p.p. W ocenie korzyści i strat dla gospodarstw domowych 44% badanych uważa, że przyjęcie wspólnej waluty przyniesie konsumentom więcej szkód niż korzyści, a 25% jest odmiennego zdania i ocenia, że przyjęcie euro przyniesie tej grupie więcej korzyści, niż szkód.

INFLACJA

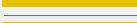
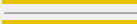
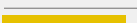
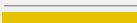
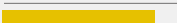
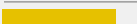
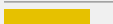
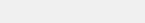
Z prognoz KE wynika, że średnia stopa inflacji w ujęciu rocznym osiągnie w 2022 r. rekordowy poziom 7,6% w strefie euro oraz 8,3% w całej UE. Spadku inflacji można spodziewać się w 2023 roku odpowiednio do 4,0% w strefie euro i 4,6% w całej UE. Prognoza inflacji latem została znacząco skorygowana w górę w porównaniu z wiosennymi przewidywaniami. Obok silnego wzrostu cen w drugim kwartale, konsumenci odczują dalszy wzrost europejskich cen gazu oraz cen energii elektrycznej. Stopę inflacji w strefie euro przewiduje się na szczytowym poziomie 8,4% w ujęciu rok do roku w trzecim kwartale 2022 r., a następnie prognozuje się jej stały spadek do poziomu poniżej 3% w ostatnim kwartale 2023 r., zarówno w strefie euro, jak i w całej UE, w miarę zmniejszania się ograniczeń podaży i cen surowców.

- Komisja Europejska prognozuje, że inflacja w strefie euro osiągnie nowy **rekordowy poziom 8,4% w trzecim kwartale 2022 r.**
- Roczne stopy inflacji wyniosą: w strefie euro **7,6% w 2022 r. (8,3% w UE) i 4,0% w 2023 r. (4,6% w UE)**. Oznacza to korekty inflacji w górę o więcej niż jeden punkt procentowy w stosunku do wiosennej prognozy

Z prognozy KE dla Polski wynika, że rosnące ceny surowców przyczyniły się do wyraźnego wzrostu inflacji w ostatnich miesiącach. Oczekuje się, że ta silna dynamika cen utrzyma się do końca 2022 r. ze względu na wyższe światowe ceny energii i żywności oraz rosnącą inflację bazową. Inflacja HICP po osiągnięciu 12,2% w 2022 r. ma spaść do 9,0% w 2023 r.

Poziom inflacji w latach 2020 – 2023

dane w %

kraj	prognoza			
	2020	2021	2022	2023
Grecja	-1,3 	 0,6	 8,9	 3,5
Cypr	-1,1 	 2,3	 7,0	 3,3
Estonia	-0,6 	 4,5	 17,0	 4,7
Irlandia	-0,5 	 2,4	 7,3	 3,3
Słowenia	-0,3 	 2,0	 7,6	 4,9
Hiszpania	-0,3 	 3,0	 8,1	 3,4
Portugalia	-0,1 	 0,9	 6,8	 3,6
Włochy	-0,1 	 1,9	 7,4	 3,4
Chorwacja	 0,0	 2,7	 8,2	 3,6
Luksemburg	 0,0	 3,5	 8,5	 3,0
Łotwa	 0,1	 3,2	 15,5	 6,0
Dania	 0,3	 1,9	 7,5	 3,4
Finlandia	 0,4	 2,1	 6,4	 2,8
Belgia	 0,4	 3,2	 9,4	 2,9
Niemcy	 0,4	 3,2	 7,9	 4,8
Francja	 0,5	 2,1	 5,9	 4,1
Szwecja	 0,7	 2,7	 6,6	 3,6
Malta	 0,8	 0,7	 5,6	 3,3
Holandia	 1,1	 2,8	 9,4	 3,3
Litwa	 1,1	 4,6	 17,0	 5,1
Bułgaria	 1,2	 2,8	 12,5	 6,8
Austria	 1,4	 2,8	 7,4	 4,4
Słowacja	 2,0	 2,8	 10,5	 8,2
Rumunia	 2,3	 4,1	 11,1	 7,2
Czechy	 3,3	 3,3	 13,9	 5,8
Węgry	 3,4	 5,2	 11,8	 7,6
Polska	 3,7	 5,2	 12,2	 9,0
UE	 0,7	 2,9	 8,3	 4,6
Strefa Euro	 0,3	 2,6	 7,6	 4,0

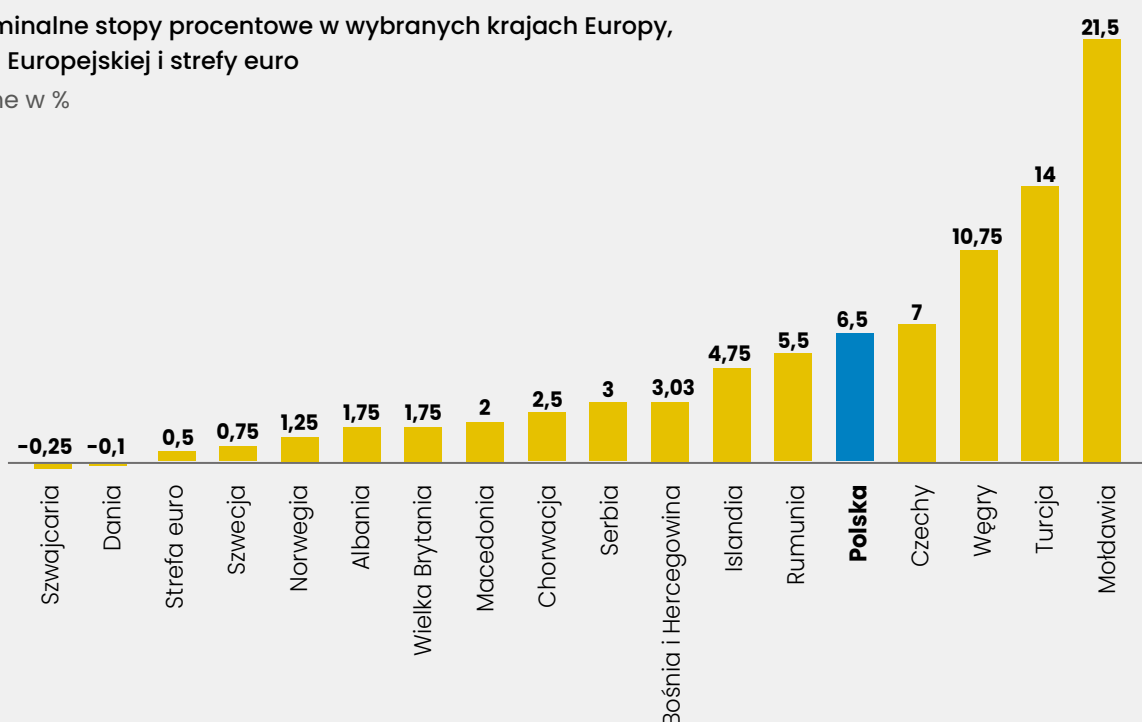
źródło: Komisja Europejska – European Economic Forecast, Summer 2022

Wysoka inflacja daje bankom centralnym przestrzeń do podwyżek stóp procentowych. Europejski Bank Centralny w lipcu 2022 r. podwyższył stopy procentowe o 50 p.b., rezygnując tym samym z polityki ujemnych stóp procentowych. Władze EBC utrzymywały ujemną stopę depozytową od 11 czerwca 2014 r., czyli od 11 lat. Na lipcowym posiedzeniu władze EBC zapowiedziały również utworzenie instrumentu TPI mającego przeciwdziałać fragmentacji rynku obligacji strefy euro, którego celem jest ograniczenie wzrostu kosztów obsługi długu i zabezpieczenie przed potencjalną niewypłacalnością państw południa unii walutowej, m.in. Włoch. Dalsze kształtowanie stóp procentowych przez Radę Prezesów będzie zależało od danych i pomoże jej spełnić cel inflacyjny wynoszący 2% w średnim okresie. Z lipcowych

danych wynika, że inflacja w strefie euro pobiła kolejny rekord osiągając średnio 8,9% w 19 krajach. Najwyższy odczyt wskaźnika zanotowały 3 kraje. W Łotwie ceny wzrosły w ciągu roku średnio o 21%. Minimalnie niższy odczyt inflacji ma Litwa (20,8%), a liderem w strefie euro jest Estonia (22,7%). Poza strefą euro, inne kraje mają niższą inflację niż Polska (15,6% – lipiec 2022 r.). Także Szwajcaria powoli rezygnuje z ujemnych stóp procentowych. Pierwsza podwyżka o 50 punktów bazowych miała miejsce w czerwcu 2022 r., po raz pierwszy od 15 lat. Nadal jednak Szwajcarski Bank Centralny ma przestrzeń do podwyżek, ponieważ obecnie stopa procentowa wynosi -0,25. Najwyższe stopy procentowe są w Mołdawii (21,5%), w Turcji (14%) i na Węgrzech (10,75%).

Nominalne stopy procentowe w wybranych krajach Europy, Unii Europejskiej i strefy euro

dane w %

źródło: global-rates.com; dane za lipiec/sierpień 2022 r.

Z danych szacunkowych GUS za II kwartał 2022 r. (z 17 sierpnia 2022 r.) wynika, że **PKB w Polsce wzrósł o 5,3% wobec 8,5% rok do roku w I kwartale 2022 r. W ujęciu kwartał do kwartału PKB spadł w II kw. o 2,3%**. Zdaniem ekonomistów polska gospodarka ostro wyhamowała, a to może być zwiastunem wejścia w recesję techniczną, co oznacza spadek PKB co najmniej przez kolejne dwa kwartały. Sygnały płynące z gospodarki mogą skłonić Radę Polityki Pieniężnej do zakończenia cyklu podwyżek stóp procentowych.

EKSPORT, IMPORT

Pandemia COVID-19 spowodowała w skali globalnej zaburzenia w łańcuchach dostaw. Z danych Eurostat wynika, że w 2021 roku powoli odbudowywał się handel międzynarodowy. Porównując dane za dwa pierwsze kwartały 2021 i 2022 roku, zarówno w eksporcie, jak i imporcie, wyraźnie widać powrót do podobnych parametrów. Nałożone przez UE na Rosję sankcje gospodarcze są silnym narzędziem nacisku, a straty ponoszone w wyniku chociażby blokady rosyjskiego eksportu oraz braku dostępu do importowanej technologii powodują wyraźne problemy gospodarki Rosji, co podkreślają m.in. naukowcy z Uniwersytetu Yale

w opublikowanym w lipcu raporcie (Business Retreats and Sanctions Are Crippling the Russian Economy). Badacze uzasadniają tezę, że sankcje katastrofalnie paraliżują rosyjską gospodarkę, tym samym odpowiadając na popularny w przestrzeni publicznej zarzut, że sankcje nie przynoszą oczekiwanych skutków. Z racji dotychczasowej pozycji Rosji jako partnera, nałożone sankcje są ostatecznie odczuwalne także dla obywateli UE. Odcięcie od importowanych rosyjskich surowców (np. ropa, gaz) w konsekwencji oznacza wzrost ich cen, co bezpośrednio dotyka portfele Europejczyków.

Procentowa zmiana poziomu eksportu (porównanie 2021-2022)

dane w %

kraj	styczeń – czerwiec 2021 r.	styczeń – maj 2022 r.
Niemcy	675,4	626,8
Holandia	332,4	352,4
Włochy	250,1	251,6
Francja	240,6	235,2
Belgia	213,6	239,5
Hiszpania	157,6	159,4
Polska	136,9	134,0
Czechy	95,7	90,7
Austria	83,1	81,9
Irlandia	78,4	85,8
Szwecja	78,1	76,7
Węgry	59,5	57,8
Dania	51,8	49,9
Słowacja	43,9	41,3
Rumunia	35,8	36,9
Finlandia	31,4	31,7
Portugalia	31,2	31,8
Słowenia	22,7	25,2
Grecja	18,6	20,5
Bułgaria	16,3	18,9
Litwa	15,7	16,7
Chorwacja	8,8	9,8
Estonia	8,4	8,6
Łotwa	7,8	8,4
Luksemburg	6,8	6,9
Malta	1,3	1,1
Cypr	1,1	1,5

źródło: opracowanie na podstawie danych Eurostat

Procentowa zmiana poziomu importu (porównanie 2021-2022)

dane w %

kraj	styczeń – czerwiec 2021 r.	styczeń – maj 2022 r.
Niemcy	576,0	601,1
Holandia	295,4	331,5
Francja	289,5	307,2
Włochy	221,4	262,3
Belgia	198,8	237,8
Hiszpania	164,5	186,6
Polska	133,1	145,2
Austria	88,5	89,6
Czechy	86,2	88,6
Szwecja	75,1	76,7
Węgry	57,2	59,9
Dania	48,8	48,9
Irlandia	47,3	53,6
Rumunia	46,8	49,7
Słowacja	42,7	42,7
Portugalia	38,1	43,4
Finlandia	32,8	36,7
Grecja	28,9	35,2
Słowenia	21,7	26,7
Bułgaria	18,2	21,3
Litwa	16,9	19,7
Chorwacja	13,6	16,3
Luksemburg	10,3	10,3
Estonia	9,3	10,1
Łotwa	9,1	10,5
Cypr	4,0	4,6
Malta	2,6	2,8

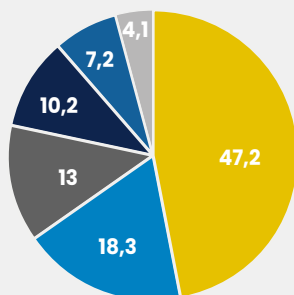
źródło: opracowanie na podstawie danych Eurostat

Na międzynarodową wymianę handlową w minionych miesiącach wpływ miał konflikt zbrojny Rosja Ukraina. Z danych Eurostat wynika, że Rosja była piątym co do wielkości partnerem w unijnym eksporcie towarów (4,1%). Wyprzedziły ją Stany Zjednoczone (18,3%), Wielka Brytania (13,0%), Chiny (10,2%) i Szwajcaria (7,2%). Rosja była też trzecim co do wielkości partnerem w imporcie towarów

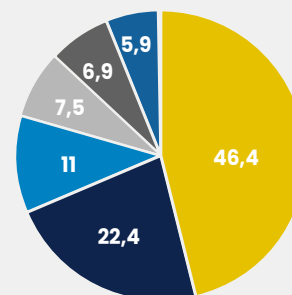
do UE (7,5%), wyprzedziły ją Chiny (22,4%) i Stany Zjednoczone (11,0%), a następnie Wielka Brytania (6,9%) i Szwajcaria (5,9%). Eurostat podaje, że wśród państw członkowskich UE Niemcy były zarówno największym importerem towarów z Rosji, jak i największym eksporterem towarów do Rosji w 2021 roku.

Rosja na tle innych głównych partnerów UE w obszarze handlu towarami w 2021 r.

dane w %

Eksport

Import

źródło: Eurostat

W 2021 r. Ukraina była 17. co do wielkości partnerem w unijnym eksporcie towarów (1,3%) i 15. co do wielkości partnerem w imporcie towarów z UE (1,1%). Wśród państw członkowskich UE Polska była zarówno największym importerem towarów z Ukrainy, jak i największym eksporterem towarów na Ukrainę w 2021 roku.

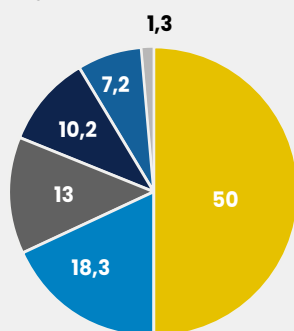
Wojna dotkliwie wpłynęła na gospodarkę Ukrainy. Zerwane łańcuchy dostaw, zniszczona infrastruktura, upadek wielu firm, zatrzymanie produkcji i eksportu

(głównie pszenica, kukurydza, olej słonecznikowy).

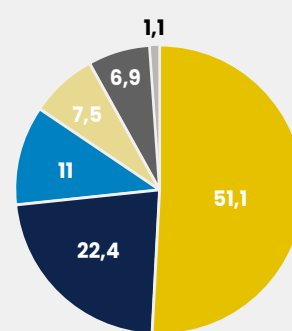
Konsekwencją jest m.in. drastyczny spadek PKB, ale też deficyt wielu produktów w Ukrainie, co stanowi obok najdrastyczniejszego skutku wojny jakim jest kryzys humanitarny, także poważny kryzys gospodarczy. Wartość importowanych towarów z Ukrainy do Polski w 2021 roku wyniósł 4 188 mln euro. Eksport do Ukrainy stanowił 2,2% udziału w eksporcie Polski ogółem.

Ukraina na tle innych głównych partnerów UE w obszarze handlu towarami w 2021 r.

dane w %

Eksport

Import

źródło: Eurostat

Import towarów z Ukrainy do Unii Europejskiej w 2021 r.

dane w %

kraj	milion €	%
Polska	4 188	4,3
Włochy	3 288	1,7
Holandia	2 465	0,7
Niemcy	2 082	0,5
Węgry	1 955	5,7
Hiszpania	1 528	1,0
Rumunia	1 341	4,9
Czechy	1 288	2,7
Austria	874	2,0
Słowacja	868	4,5
Bułgaria	836	5,4
Francja	725	0,4
Belgia	678	0,4
Litwa	445	3,6
Portugalia	297	1,4
Dania	258	0,8
Łotwa	227	4,1
Grecja	198	0,6
Słowenia	125	0,6
Estonia	112	2,0
Szwecja	92	0,2
Irlandia	66	0,1
Finlandia	59	0,3
Chorwacja	44	0,6
Cypr	21	0,7
Luksemburg	13	0,5
Malta	6	0,2

źródło: opracowanie na podstawie danych Eurostat

Eksport towarów z Unii Europejskiej do Ukrainy w 2021 r.

dane w %

kraj	milion €	%
Polska	6 326	8,8
Niemcy	5 499	0,9
Węgry	2 934	11,1
Włochy	2 113	0,9
Holandia	1 361	0,6
Litwa	1 315	9,0
Czechy	1 272	3,4
Francja	1 207	0,5
Słowacja	776	4,5
Belgia	764	0,5
Rumunia	684	3,4
Hiszpania	682	0,6
Austria	655	1,2
Szwecja	482	0,6
Bułgaria	406	3,6
Dania	379	0,8
Grecja	339	1,8
Łotwa	248	3,9
Słowenia	245	1,6
Finlandia	240	0,8
Estonia	135	2,2
Irlandia	91	0,1
Chorwacja	58	1,0
Portugalia	36	0,2
Luksemburg	14	0,5
Cypr	10	0,4
Malta	5	0,4

źródło: opracowanie na podstawie danych Eurostat

DŁUG PUBLICZNY

Najbliższe lata upłyną pod znakiem większego zadłużenia europejskich gospodarek. Jak wynika z letniej prognozy Komisji Europejskiej średni poziom długu publicznego dla Unii Europejskiej w 2022 r. wyniesie 87,1% PKB a dla strefy euro 94,7%. Najwyższy poziom prognozowany jest podobnie jak w 2021 roku dla Grecji (185,7%), Włoch (147,9%) i Portugalii (119,9%). Według prognoz Komisji Europejskiej dług publiczny w Polsce na koniec 2022 roku wyniesie 50,8% PKB. Najniższy dług publiczny zanotuje Bułgaria (25,3%), Estonia 20,9%) i Luksemburg (24,7%).

Dług publiczny wyraża zadłużenie państwa, a dokładniej sektora finansów publicznych powstałe poprzez m.in. zaciągnięte kredyty czy wyemitowane papiery wartościowe. Zwykle rosnący dług publiczny odpowiada rosnącemu deficytowi budżetowemu, czyli sytuacji gdy wydatki państwa przewyższają jego dochody, co wymaga brania przez państwo kredytów. Warto pamiętać, że zdecydowana większość krajów świata posiada takie zadłużenie.

Wysokość długu publicznego reguluje w Polsce Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz Konstytucja RP. Zgodnie z nią, państwowy dług publiczny nie może przekroczyć 60% wartości rocznego PKB, jeśli natomiast dług przekroczy 55%, wówczas należy odpowiednio zaplanować projekt budżetu na kolejny rok, np. nie dopuszczając do powstania deficytu budżetowego. Aktualnie można zaobserwować spadek długu publicznego Polski (50,8% PKB) w stosunku do roku poprzedniego (53,8%). Ważnym do odnotowania jest również, że Polska nie wypada źle na tle pozostałych członków UE, bowiem zajmuje 14. miejsce za krajami taki jak Estonia, Dania, Czechy czy Litwa. Najniższym długiem publicznym może się pochwalić Bułgaria – 25,1% w 2021 roku.

Dług publiczny w 2021 r (jako %PKB) i prognoza na 2022 r.

dane w %

kraj	2021 r.	2022 r.
Grecja	193,3	185,7
Włochy	150,8	147,9
Portugalia	127,4	119,9
Hiszpania	118,4	115,1
Francja	112,9	111,2
Belgia	108,2	107,5
Cypr	103,6	93,9
Austria	82,8	80,0
Chorwacja	79,8	75,3
Węgry	76,8	76,4
Słowenia	74,7	74,1
Niemcy	69,3	66,4
Finlandia	65,8	65,9
Malta	57,0	58,5
Irlandia	56,0	50,3
Słowacja	63,1	61,7
Holandia	52,1	51,4
Polska	53,8	50,8
Litwa	44,3	42,7
Rumunia	48,8	50,9
Czechy	41,9	42,8
Łotwa	44,8	47,0
Szwecja	36,7	33,8
Dania	36,7	34,9
Luksemburg	24,4	24,7
Estonia	18,1	20,9
Bułgaria	25,1	25,3
UE	89,7	87,1
Strefa Euro	97,4	94,7

źródło: Komisja Europejska – European Economic Forecast, Spring 2022

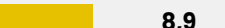
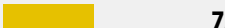
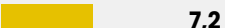
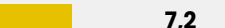
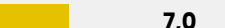
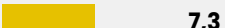
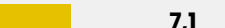
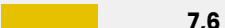
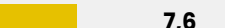
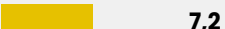
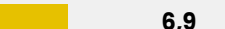
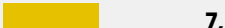
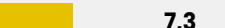
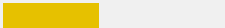
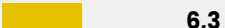
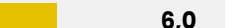
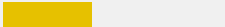
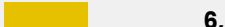
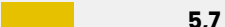
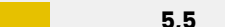
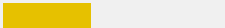
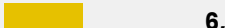
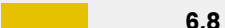
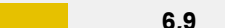
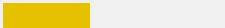
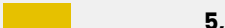
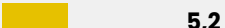
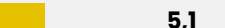
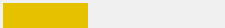
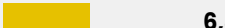
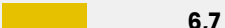
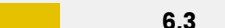
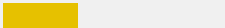
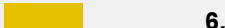
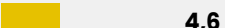
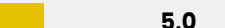
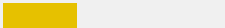
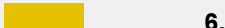
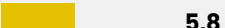
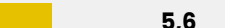
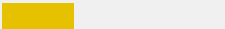
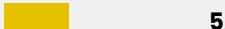
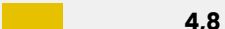
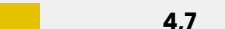
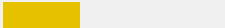
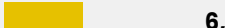
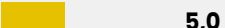
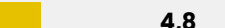
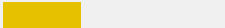
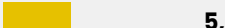
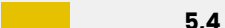
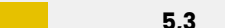
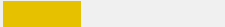
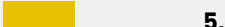
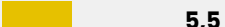
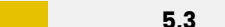
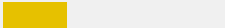
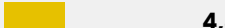
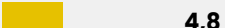
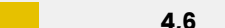
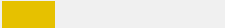
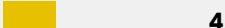
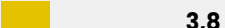
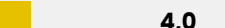
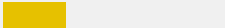
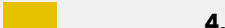
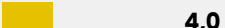
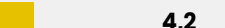
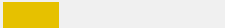
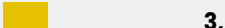
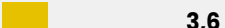
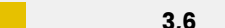
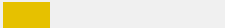
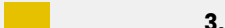
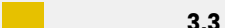
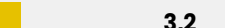
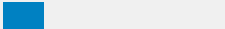
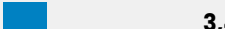
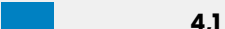
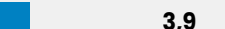
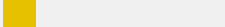
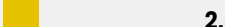
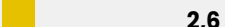
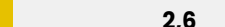
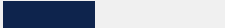
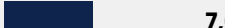
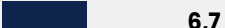
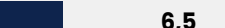
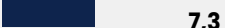
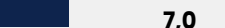
BEZROBOCIE

U progu nowego kryzysu rynek pracy cieszy się solidnymi fundamentami. W 2021 r. w gospodarce UE utworzono ponad 5,2 mln nowych miejsc pracy. Liczba osób bezrobotnych obniżyła się o prawie 1,8 mln. Pod koniec 2021 r. stopa bezrobocia spadła do rekordowo niskiego poziomu. Z danych Eurostat wynika, że Polska zanotowała w czerwcu br. drugą najniższą stopę bezrobocia w UE (2,7%). Pierwsze były Czechy (2,4%). Stopa bezrobocia w całej UE sięgnęła 6% podczas gdy w czerwcu 2021 r. była wyższa i wyniosła 7,2% KE spodziewa się dalszej poprawy sytuacji na

rynku pracy. Z prognoz wynika, że zatrudnienie w UE wzrośnie w tym roku o 1,2%. Osoby uciekające do UE przed wojną w Ukrainie będą, według przewidywań KE, pojawiać się na rynkach pracy stopniowo, a skutki ich napływu uwidoczną się dopiero w przyszłym roku. KE prognozuje dalszy spadek stóp bezrobocia: do 6,7% w 2022 r. i 6,5% w 2023 r. w całej UE, natomiast w strefie euro – do 7,3% w 2022 r. i 7,0% w 2023 r.

Stopa bezrobocia w latach 2020 – 2023

dane w %

kraj			prognoza	
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Grecja	 17,6	 14,7	 13,3	 13,1
Hiszpania	 15,5	 14,8	 13,4	 13,0
Włochy	 9,3	 9,5	 9,5	 8,9
Litwa	 8,5	 7,1	 7,2	 7,2
Szwecja	 8,5	 8,8	 7,8	 7,0
Łotwa	 8,1	 7,6	 7,3	 7,1
Francja	 8,0	 7,9	 7,6	 7,6
Finlandia	 7,7	 7,7	 7,2	 6,9
Cypr	 7,6	 7,5	 7,8	 7,3
Chorwacja	 7,5	 7,6	 6,3	 6,0
Portugalia	 7,0	 6,6	 5,7	 5,5
Estonia	 6,9	 6,2	 6,8	 6,9
Luksemburg	 6,8	 5,3	 5,2	 5,1
Słowacja	 6,7	 6,8	 6,7	 6,3
Irlandia	 5,9	 6,2	 4,6	 5,0
Belgia	 5,8	 6,3	 5,8	 5,6
Dania	 5,6	 5,1	 4,8	 4,7
Austria	 6,0	 6,2	 5,0	 4,8
Bułgaria	 6,1	 5,3	 5,4	 5,3
Rumunia	 6,1	 5,6	 5,5	 5,3
Słowenia	 5,0	 4,8	 4,8	 4,6
Węgry	 4,1	 4,1	 3,8	 4,0
Holandia	 4,9	 4,2	 4,0	 4,2
Malta	 4,4	 3,5	 3,6	 3,6
Niemcy	 3,7	 3,6	 3,3	 3,2
Polska	 3,2	 3,4	 4,1	 3,9
Czechy	 2,6	 2,8	 2,6	 2,6
UE	 7,2	 7,0	 6,7	 6,5
Strefa Eur	 8,0	 7,7	 7,3	 7,0

źródło: Komisja Europejska – Economic Forecast, Spring 2022

INWESTYCJE

Podstawą wzrostu i rozwoju gospodarczego państw są inwestycje. Z danych Komisji Europejskiej wynika, że przed wybuchem pandemii liderem inwestycji była Irlandia osiągając 99,5 % w relacji do PKB. W latach 2021 pandemia spowolniła inwestycje. Irlandia straciła pozycję lidera. Jej miejsce w 2020 roku zajęła Estonia osiągając 19,9 % w relacji do PKB. Wartość inwestycji w całej Unii Europejskiej w 2021 roku wyniosła 4,2% PKB. Polska na tym tle osiągnęła 3,8%. Z letnich prognoz KE wynika, że wartość inwestycji

w relacji do PKB w całej UE wyniesie na koniec 2022 roku 3,1%, a na koniec 2023 roku 3,5%. Najwyższe wartości prognozowane są dla Grecji (14,7% w 2022 r. i 8,5% w 2023 r.) oraz dla Słowacji (odpowiednio 10,8% i 13,4%). Warto podkreślić, że Grecja była w 2019 roku w ogonie Europy osiągając ujemną wartość inwestycji w relacji do PKB. W Polsce wartość inwestycji w relacji do PKB prognozowana jest na 4,1% w 2022 roku i 3,9% w 2023 roku.

Wartość inwestycji w relacji do PKB

dane w %

	prognoza									
kraj	2019 r.		2020 r.		2021 r.		2022 r.		2023 r.	
Belgia		4,4	-6,1			7,8	-0,1			3,0
Niemcy		1,8	-2,2			1,5		0,8		2,7
Estonia		6,1			19,9		3,3	-7,0		5,0
Irlandia		99,5	-22,9			-37,6			4,2	5,4
Grecja	-3,3		-0,3			19,6		14,7		8,5
Hiszpania		4,5	-9,5			4,3		8,3		5,8
Francja		4,0	-8,6			11,6		2,0		2,9
Włochy		1,2	-9,1			17,0		6,2		4,1
Cypr		2,9			0,0	-6,3			5,4	5,8
Łotwa		6,9			0,2		2,9		1,3	2,8
Litwa		6,6	-1,8			7,0		2,7		4,5
Luksemburg		9,8	-4,6			12,3		1,3		2,1
Malta		8,4	-7,6			19,3		2,5		4,9
Holandia		6,2	-4,1			3,5		2,9		2,9
Austria		4,8	-5,2			4,0		3,7		2,3
Portugalia		5,4	-2,7			6,4		6,5		5,2
Słowenia		5,5	-8,2			12,3		3,8		5,0
Słowacja		6,7	-11,6			0,6		10,8		13,4
Finlandia	-1,5		-0,3			1,2		2,1		3,0
Bułgaria		4,5			0,6	-11,0		4,0		6,9
Czechy		5,9	-7,5			0,9		3,1		5,6
Dania		0,1			5,1		5,6		2,7	2,3
Chorwacja		9,8	-6,1			7,6		6,5		8,2
Węgry		12,8	-7,0			5,9		0,9		1,2
Polska		6,1	-4,9			3,8		4,1		3,9
Rumunia		12,9			4,1		2,3		4,8	8,1
Szwecja	-0,3		-0,3			6,1		2,0		2,5
Strefa EU		6,8	-7,0			4,2		3,1		3,5
EU		6,5	-6,2			4,2		3,1		3,6

źródło: Komisja Europejska – Economic Forecast, Spring 2022

2

SEKTOR BANKOWY W EUROPIE I W POLSCE

SEKTOR BANKOWY W EUROPIE I W POLSCE

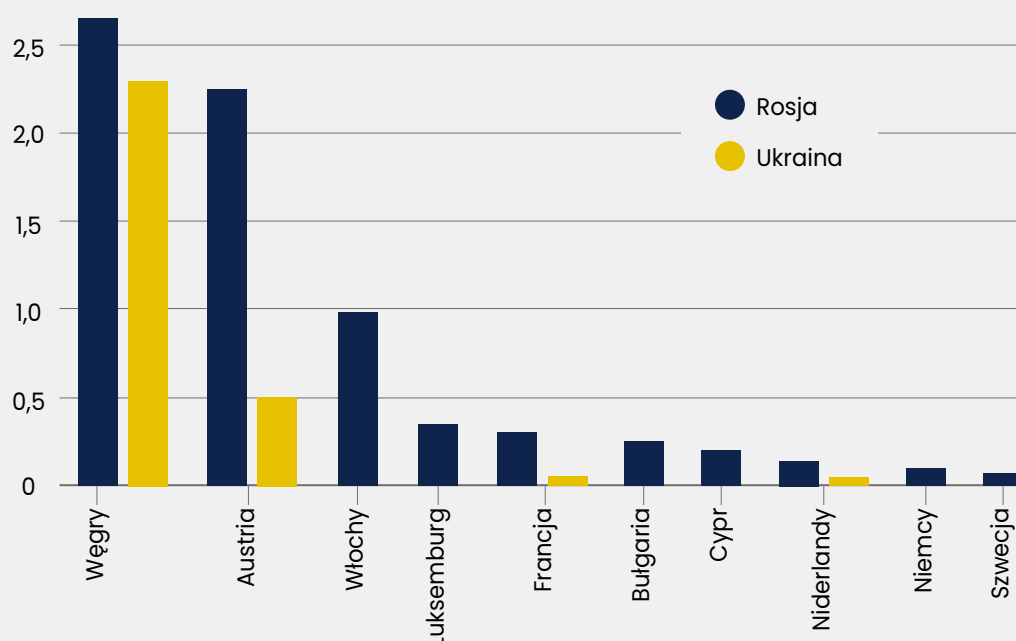
W ubiegłorocznym raporcie „Polska i Europa, finansowanie gospodarki” wskazywaliśmy, że na zmiany gospodarcze wywołane pandemią COVID-19 nie miały podstaw na rynku finansowym niemniej jednak wpływały na niego bardzo dotkliwie. Rok 2022 przyniósł nowe wyzwania dla sektora bankowego, a co za tym idzie nowe ryzyka. Rosyjska inwazja na Ukrainę doprowadziła do eskalacji napięć geopolitycznych i serii bezprecedensowych sankcji nałożonych przez UE, USA i inne kraje na Rosję i Białoruś. W odpowiedzi Rosja wprowadziła kontr sankcje w ramach działań ostonowych i odwetowych. Wydarzenia w Ukrainie spowodowały wzrost światowego indeksu ryzyka geopolitycznego do poziomów porównywalnych z atakami na World Trade Centre i inwazji na Irak.

Konsekwencją powyższych wydarzeń są wysokie odczyty wskaźników inflacji oraz oczekiwania rynkowe

dotyczące zacieśniania polityki pieniężnej przez główne banki centralne, a to z kolei przełożyło się na wzrost zmienności cen obligacji i premii terminowej na globalnym rynku finansowym. Pomimo wzrostu ryzyka, sektor bankowy w UE pozostaje odporny na niekorzystne czynniki. Poziom adekwatności kapitałowej jest wysoki i stabilny, jakość aktywów dotychczas systematycznie poprawiała się, a wskaźniki rentowności i koszty ryzyka wróciły do poziomów sprzed pandemii. Potwierdzają to wysokie kapitały oraz wyniki badania i oceny nadzorczej banków podlegających Jednolitemu Mechanizmowi Nadzorcemu. W niniejszym rozdziale analizujemy kondycję europejskiego sektora bankowego. Na jego tle prezentujemy polski sektor bankowy i jego wpływ na finansowanie gospodarki. Ważnym elementem opracowania jest wskazanie ryzyka i obciążeń sektora bankowego w najbliższej przyszłości.

Ekspozycje banków z wybranych krajów UE na Rosję i Ukrainę
(wartości podane jako udział w ekspozycjach ogółem w danym kraju, dane na koniec 2021 r.)

dane w %

źródło: NBP na podstawie EBA Risk Dashboard Q4 2021

Bezpośrednie ekspozycje kredytowe banków z krajów UE na Rosję i Ukrainę są niewielkie, skoncentrowane sektorowo i dotyczą głównie wybranych podmiotów. Także wygaszanie działalności w UE banków będących podmiotami zależnymi banków z Rosji (np. SberBanku lub VTB Bank) nie stworzyło zagrożeń dla stabilności finansowej w UE. Jednak negatywne efekty makro-

ekonomiczne wojny oraz zacieśnienie warunków finansowania mogą wpłynąć na istotne obniżenie aktywności gospodarczej. Z pewnym opóźnieniem może to prowadzić do wzrostu kosztów ryzyka kredytowego w bankach. Obecnie ocena skutków wojny Rosja-Ukraina dla rynków finansowych jest bardzo trudna z powodu niepewności co do dalszego jej przebiegu.

AKTYWA BANKÓW EUROPEJSKICH

Polski sektor bankowy jest jednym z najmniejszych w Europie biorąc pod uwagę relację aktywów do PKB, a jednocześnie to sektor bankowy a nie rynek kapitałowy i fundusze, jest głównym dostarczycielem finansowania polskiej gospodarki. Z danych Europejskiego Banku Centralnego wynika, że wielkość aktywów do PKB w Polsce w 2021 roku wynosiła 96% i w porównaniu z danymi publikowanymi rok wcześniej wzrosła tylko o 3 p.p. Za nami jest tylko Litwa (75%). W 2021 roku wyprzedziła nas Słowacja (109%), której relacja aktywów do PKB wzrosła o 19 p.p. Najwyżej uplasował się Luksemburg z wynikiem 1302%. Jednak z uwagi na wspomniane wcześniej ryzyka relacja aktywów do PKB w Luksemburgu spadała o 259 p.p. Warto zwrócić uwagę, na dane opublikowane przez Narodowy Bank Polski w „Rapocie o stabilności systemu finansowego” z czerwca 2022 r.

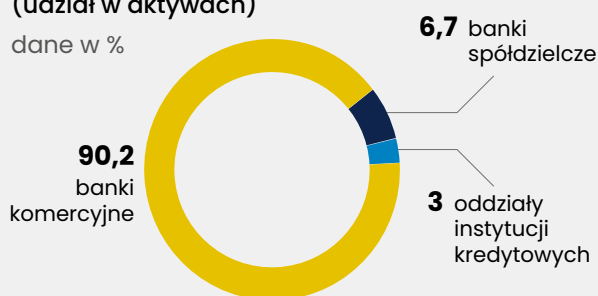
Oceniono w nim, że krajowy system finansowy ulega systematycznej poprawie wraz z wygasaniem skutków pandemii COVID-19. Sektor bankowy wykazuje dużą zdolność do absorpcji potencjalnych strat dzięki znacznym nadwyżkom zakumulowanego kapitału oraz spodziewanej poprawie zyskowności w środowisku wyższych stóp procentowych. Jednak na ostateczny wynik finansowy sektora rzutować będą wakacje kredytowe, które weszły w życie 1 sierpnia br.

Na koniec maja 2022 r. działalność prowadziło:
30 banków komercyjnych, 501 banków spółdzielczych oraz 35 oddziałów instytucji kredytowych i banków zagranicznych.

Struktura podmiotowa (udział w aktywach)

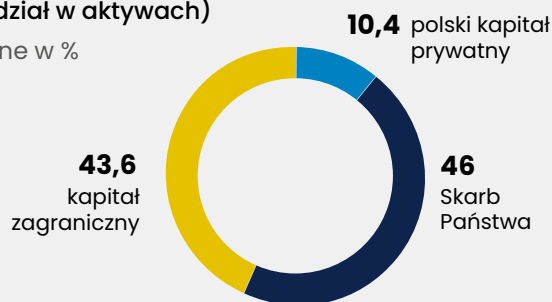
dane w %

źródło: KNF, maj 2022 r.

Pochodzenie kapitału (udział w aktywach)

dane w %

źródło: KNF, maj 2022 r.

Relacja aktywów sektora bankowego do PKB

dane w %

kraj	2020	2021
Luksemburg	1561	1302
Wielka Brytania	485	—*
Holandia	363	320
Szwecja	349	282
Dania	328	276
Francja	325	365
Hiszpania	322	329
Austria	271	290
Finlandia	251	368
Belgia	242	233
Niemcy	226	234
Portugalia	209	207
Grecja	172	172
Irlandia	165	159
Włochy	161	185
Czechy	128	151
Estonia	119	151
Łotwa	119	167
Słowenia	102	106
Węgry	96	116
Polska	93	96
Słowacja	90	109
Litwa	67	75

* brak danych

źródło: opracowanie na podstawie danych Eurostat

KREDYTY I DEPOZYTY

Stosunek kredytów do depozytów jest wskaźnikiem dla sektora bankowego, który pomaga w ocenie stabilności źródeł finansowania banków. Relacja pokazuje, jaka część portfela kredytów ma pokrycie w depozytach, które mogą być uznane za stabilne źródło pozyskiwania kapitału. Optymalny poziom wskaźnika w zależności od gospodarki nie powinien przekraczać 100%, gdyż powyżej tej wartości konieczne jest poszukiwanie zewnętrznego finansowania. Z kolei niska relacja kredytów do depozytów może wskazywać na problem nadpłynności banków. Z danych Komisji Nadzoru Finansowego wynika, że wskaźnik kredytów do depozytów na koniec czerwca br. utrzymał się na tym samym poziomie, co w poprzednim miesiącu i wynosił 76,4% (+0,9 p.p. rok do roku). Wartość depozytów sektora niefinansowego w czerwcu 2022 r. zmniejszyła się o 2,9 mld zł do 1 537,5 mld zł (-0,2% m/m i 4,4% r/r). Wolumen dominujących w strukturze depozytów gospodarstw domowych (69,5% całości depozytów) wzrósł w czerwcu br. o 2,5 mld zł (0,2% m/m i 2,2% r/r).

Czynnikiem negatywnie wpływającym na sytuację płynnościową banków w I kw. br. był gwałtowny wzrost

zapotrzebowania na gotówkę, wynikający ze wzrostu niepewności na skutek agresji Rosji na Ukrainę oraz wzrost wartości depozytów zabezpieczających z tytułu transakcji pochodnych zamykających otwartą bilansową pozycję walutową. Od 24 lutego 2022 r. obserwowane były historycznie najwyższe przyrosty poziomu pieniądza gotówkowego w obiegu, znacznie większe niż w okresie rozpoczęcia pandemii w marcu 2020 r. czy też początku kryzysu finansowego w 2008 r. W ciągu tygodnia pieniądza gotówkowy w obiegu wzrósł o 11%, tj. około 40 mld zł. W kolejnych dniach środki tylko częściowo wróciły do banków. Nadwyżki środków płynnych spowodowały, że banki przeszły ten praktyczny test warunków skrajnych bez zagrożenia dla swojej płynności. Zwiększona skala transakcji spowodowała jedynie przejściowe utrudnienia natury logistycznej w niektórych lokalizacjach. Większe zapotrzebowanie na płynność w bankach wynikało również ze wzrostu skali zmienności kursów głównych walut i deprecjacji złotego, co w efekcie przełożyło się na konieczność uzupełnienia depozytów zabezpieczających walutowe instrumenty pochodne.

Z danych Narodowego Banku Polskiego wynika, że klienci banków wpłacili na depozyty w czerwcu 2022 r. blisko 63 mld zł. W maju było to ponad 9 mld zł mniej.

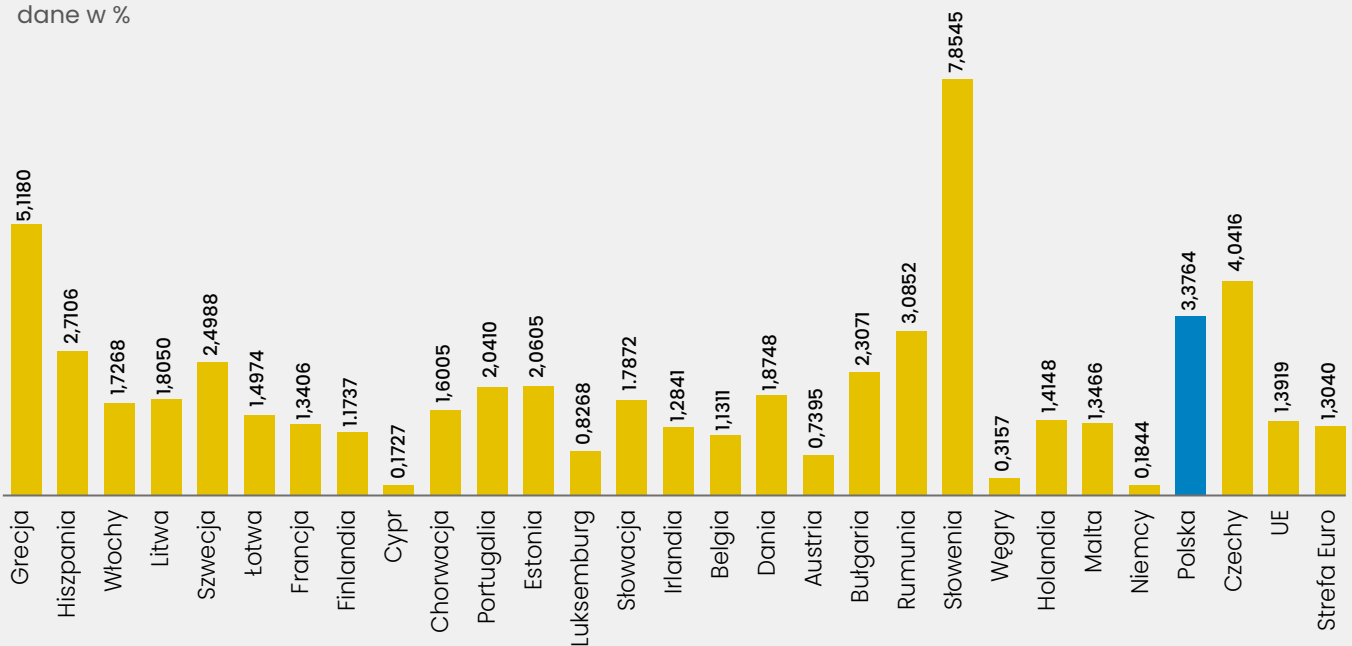
ATRAKCYJNOŚĆ DLA INWESTORÓW

Wskaźnik ROE określający poziom rentowności od kapitału własnego jest jednym z głównych wyznaczników opłacalności operacyjnej danego podmiotu gospodarczego. Im wyższa wartość ROE, tym zyski w danej branży są wyższe, a tym samym opłacalność inwestycyjna jest większa. W sektorze bankowym, zarówno tym europejskim, jak i polskim w ciągu ostatnich kilku lat na niską wartość wskaźnika ROE mocno wpływały

coraz większe obowiązki regulacyjne, a także ogromne obciążenia podatkowe banków. Z analizy danych Europejskiego Banku Centralnego za I kwartał 2022 roku wynika, że najwyższy wskaźnik ROE zanotowała bankowość Słowenii. Kolejnym krajem była Grecja, a za nią Czechy. Natomiast najniższy REO mają węgierskie i niemieckie banki.

Poziom rentowności do kapitału własnego sektorów bankowych w Europie za I kw. 2022 r.

dane w %

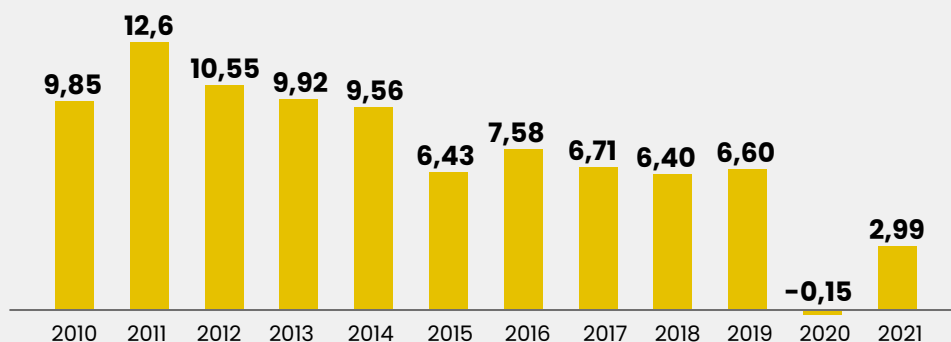
źródło: Europejski Bank Centralny

Rok 2021 przyniósł też pewną poprawę wskaźnika ROE w polskim sektorze bankowym. Można ją jednak ocenić tylko z perspektywy bardzo słabego 2020 r. Lepszy wynik udało się uzyskać na skutek obniżenia kapitałów własnych banków pod koniec 2021 r. W rezultacie w porównaniu z

poprzednimi latami wynik ostatniego roku (2,99%) był bardzo słaby i najgorszy z perspektywy wielu ostatnich lat (oczywiście z wyjątkiem 2020 r.). Był on przeszło o połowę gorszy niż uzyskiwany wcześniej.

Wartość wskaźnika efektywności ROE (zysk netto/średnie fundusze podstawowe)

dane w %

źródło: obliczenia własne ZBP na podstawie danych KNF

OBCIĄŻENIA REGULACYJNE I PODATKOWE

Jedną z największych barier rozwojowych polskiego sektora bankowego są wysokie obciążenia fiskalne i regulacyjne. Jeszcze przed wybuchem pandemii wirusa COVID-19 sektor bankowy w Polsce był pod wpływem wysokich obciążeń zewnętrznych. Wśród najważniejszych z nich wymienić można: opłaty na BFG, podatek bankowy czy utworzenie funduszu wsparcia kredytobiorców.

Efektywna stopa opodatkowania dla sektora bankowego w Polsce wyniosła 45%. Dodatkowe daniny wniesione przez sektor bankowy w latach 2015–2022 pokazują skalę niewykorzystanego potencjału rozwojowego polskiej gospodarki. Łączna wartość obciążeń sektora bankowego w latach 2015–2022, z uwzględnieniem wakacji kredytowych, wynosi 81,6 mld zł.

Skumulowana wartość obciążeń podatkowo-składkowych w latach 2015–2022 przekroczyła 81,6 mld zł

	Obowiązuje od	Częstotliwość	Łączna wartość 2015–2022 (w mld zł)
Podatek bankowy	02.2016 r.	miesięczna	29,8 (w tym 5,4 mld w 2022 r.*)
Składki na FGB w BFG	01.2017 r.	roczna, ale płacona kwartalnie	7,5 (w tym 2,0 mld w 2022 r.*)
Składki na FPRB w BFG	01.2017 r.	roczna	8,6 (w tym 1,7 mld w 2022 r.*)
Wpłata na FWK	11–12.2015 r. 2022 r.	ustalana indywidualnie	2,0 (w tym 1,4 mld w 2022 r.*)
Wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru	01.2015 r.	roczna	1,4 (w tym 0,2 mld w 2022 r.*)
Wakacje kredytowe	07.2022 r.	jednorazowa	18,3 (w 2022 r.*)
Wpłaty na system ochrony banków komercyjnych	06.2022 r.	jednorazowa	3,5 (w 2022 r.*)
Inne (BFG – F stab, F pom, FOŚG)	2015 r. – 2016 r.	F stab i F pom – roczna FOŚG – jednorazowa	10,5
			SUMA: 81,6 mld zł (w tym 32,5 mld w 2022 r.*)

źródło: obliczenia własne ZBP

*prognozy

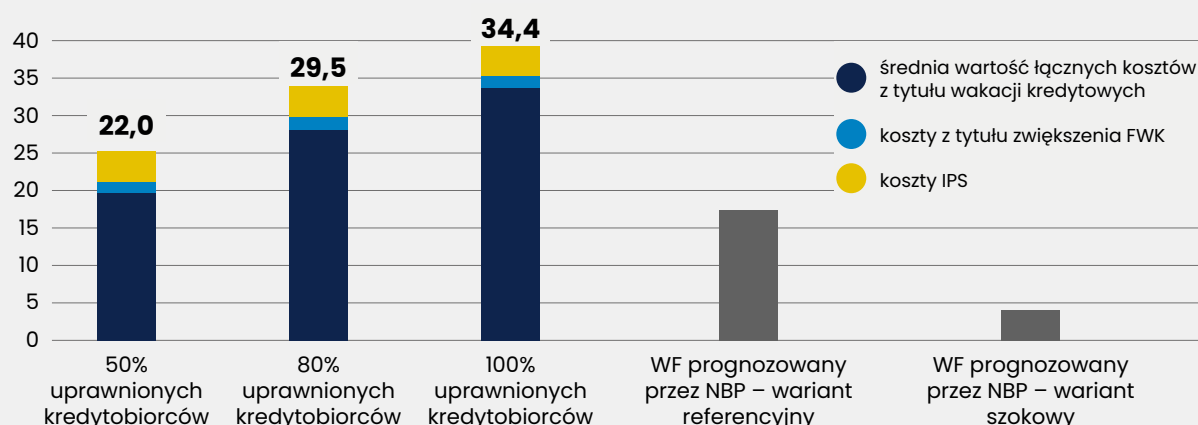
Dodatkowe obciążenie dla sektora bankowego nałożyły przepisy ustawy o pomocy kredytobiorcom, która weszła w życie 1 sierpnia 2022 r. wprowadzając wakacje kredytowe dla kredytobiorców złotych. Sektor bankowy apelował o wprowadzenie kryterium dochodowego, tym bardziej, że inne instrumenty jak Fundusz Wsparcia Kredytobiorców kierowany jest do kredytobiorców mających realne trudności w spłacie

kredytu hipotecznego. Podobną opinię na ten temat miał Narodowy Bank Polski. Ostatecznie jednak wakacje kredytowe w wersji przyjętej przez Sejm RP weszły w życie, a koszt dla sektora bankowego według szacunków wyniesie w latach 2022–2023 od 20–35 mld zł w zależności od liczby uprawnionych kredytobiorców, którzy złożą wnioski o taką formę wsparcia.

- Dodatkowym obciążeniem dla sektora bankowego w latach 2022–2023 będą wakacje kredytowe

- Łączne koszty rozwiązań w zakresie wsparcia kredytobiorców mogą wynieść od 145% do 226% wyniku finansowego netto (NBP; czerwiec 2022 r.)

Łączne koszty rozwiązań w zakresie wsparcia kredytobiorców w relacji do przewidywanych wyników finansowych (WF) netto sektora bankowego w 2022 r.

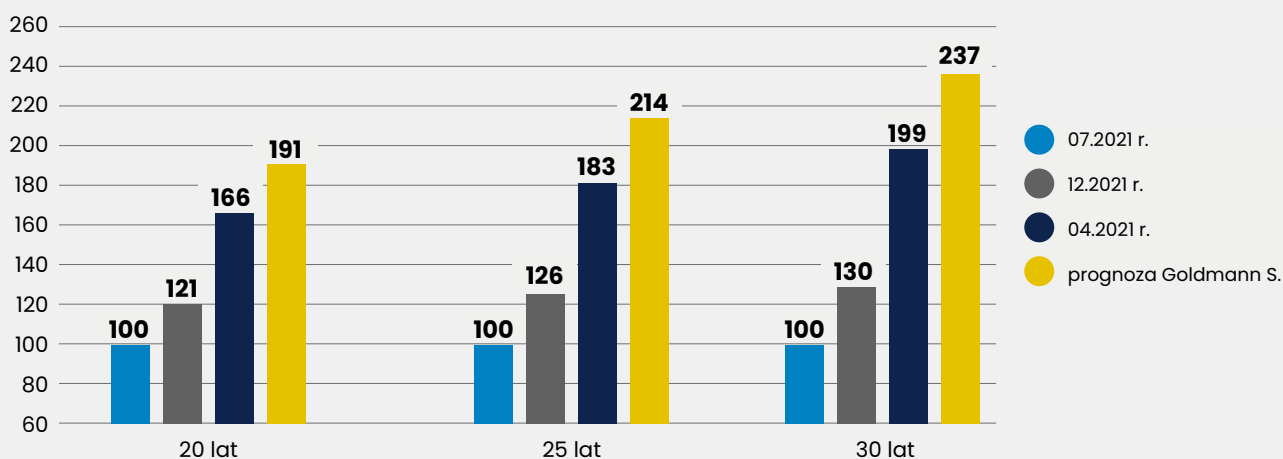
źródło: opracowanie własne ZBP

Wielu kredytobiorców doświadcza gwałtownego wzrostu rat kredytowych – w niektórych sytuacjach wzrost ten jest dwukrotny w stosunku do pierwotnej raty. W zależności od parametrów kredytów – raty kredytowe mogą wzrosnąć więcej niż dwukrotnie w stosunku do momentu zaciągnięcia kredytu. Problem ten jest istotny dla kredytobiorców, którzy zaciągnęli kredyt przy niskich

stopach procentowych, a rata tego kredytu stanowiła już wtedy istotną część osiąganego dochodu. Tym ludziom trzeba pomóc, ale pomoc musi mieć jednak charakter systemowy, sprawiedliwy i nie może być w kontrze w stosunku do podejmowanych przez Radę Polityki Pieniężnej działań antyinflacyjnych.

Wpływ wzrostu stóp procentowych na wysokość raty kredytu

dane w %

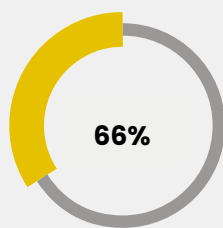

źródło: opracowanie własne ZBP

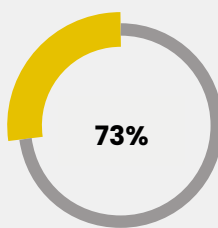
Jak wynika z badania opinii publicznej, poglądy Polaków są bliskie stanowisku NBP. Dwie trzecie respondentów – 66% – popiera postulat wprowadzenia do ustawy kryterium dochodowego, z czego 33% w sposób zdecydowany. Wysokie poparcie dla ograniczenia wakacji kredytowych odnotowano wśród beneficjentów planowanej ulgi. 61% kredytobiorców złotych jest za ograniczeniem wakacji kredytowych tylko dla osób w trudnej sytuacji finansowej, z czego 30% zgadza się z takim poglądem w sposób zdecydowany. Respondenci popierający wprowadzenie kryterium dochodowego stanowią większość bez względu na

miejsce zamieszkania. Ograniczenie wakacji kredytowych popierają zarówno mieszkańcy wsi (61%), jak i dużych miast od 200 tys. do 500 tys. mieszkańców (78%). W Warszawie za przyznaniem wakacji kredytowych wyłącznie osobom w trudnej sytuacji jest z kolei 68% badanych.

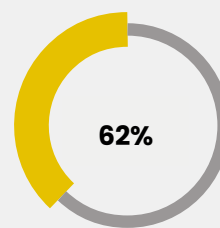
73% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że państwo powinno pomagać w szczególnie sposób osobom w trudnej sytuacji finansowej. Spośród osób spłacających obecnie kredyty w polskiej walucie, z poglądem takim zgadza się 76% respondentów.

Polaków popiera wprowadzenie kryterium dochodowego do ustawy o wakacjach kredytowych

Polaków uważa państwo powinno szczególnie pomagać osobom w trudnej sytuacji

kredytobiorców złotych chce wakacji kredytowych dla osób w trudnej sytuacji finansowej

źródło: Badanie Mind&Roses przeprowadzone na zlecenie Warszawskiego Instytutu Bankowości na reprezentatywnej próbie N=1000 mieszkańców Polski w wieku 15 lat i więcej w dniach 30.05–06.06.2022

Natomiast bankowcy zapytani o największe zagrożenie dla polskiego sektora bankowego wskazali wprowadzenie powszechnych wakacji kredytowych (26%) oraz wzrost złych kredytów wskazywany także przez 26% badanych. Na kolejnej pozycji wskazywany przez 21% jest wzrost inflacji

oraz zbyt szybkie wprowadzanie zamiennika wskaźnika WIBOR. W ocenie 79% badanych wpływ powszechnych wakacji kredytowych na kondycję polskiego sektora bankowego będzie negatywny.

Jakie Pana/Pani zdaniem jest aktualnie największe zagrożenie dla sektora bankowego w Polsce?

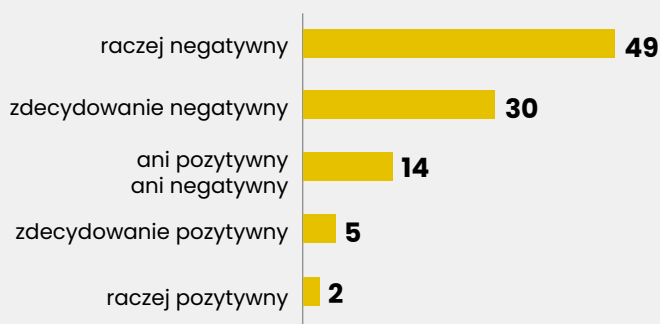
dane w %

źródło: badanie zrealizowane przez Minds&Roses w 100 placówkach bankowych na zlecenie Związku Banków Polskich, lipiec 2022

Jaki Pana/Pani zdaniem będzie długofalowy wpływ powszechnych wakacji kredytowych na kondycję polskiego sektora bankowego?

dane w %

źródło: badanie zrealizowane przez Minds&Roses w 100 placówkach bankowych na zlecenie Związku Banków Polskich, lipiec 2022

Z danych NBP wynika, że przychody odsetkowe na koniec czerwca osiągnęły poziom 49,46 mld zł, w samym czerwcu 2022 r. było to 10,7 mld zł. Koszty odsetkowe na koniec I półrocza 2022 r. osiągnęły poziom 12,4 mld zł, co oznacza wzrost (r/r) o ponad 533%. Wynik odsetkowy na koniec czerwca 2022 r. osiągnął poziom 37,1 mld zł i był wyższy o blisko 70% od wyniku odsetkowego na koniec czerwca 2021 r.

Dynamika wzrostu kosztów odsetkowych w I półroczu 2022 r. była blisko 10 razy wyższa niż przychodów.

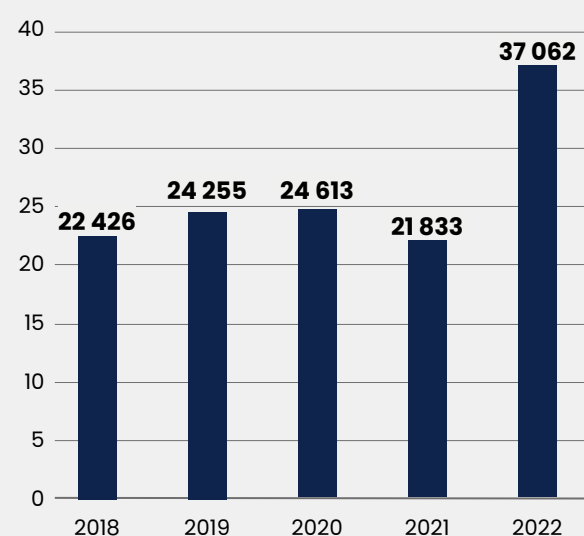
Wynik finansowy netto po 6 miesiącach 2022 r. osiągnął poziom 11,6 mld zł, jednak w czerwcu br. banki poniosły

stratę w kwocie 1,3 mld zł. Według danych z czerwca 2022 roku, poziom kapitałów własnych (KW) sektora bankowego osiągnął poziom 192,69 mld zł. Oznacza to, że kapitały własne banków „stopniały” w ujęciu r/r o 12,7% (tj. o ponad 28 mld zł). Systematycznie zmniejsza się również udział kapitałów własnych w pasywach sektora bankowego (z poziomu 11,1% w styczniu 2018 r. do poziomu 7,19% w czerwcu 2022 r.).

Od początku 2022 r. kapitały własne banków skurczyły się o ok. 9 mld zł

Wynik odsetkowy po 6 miesiącach w latach 2018–2022

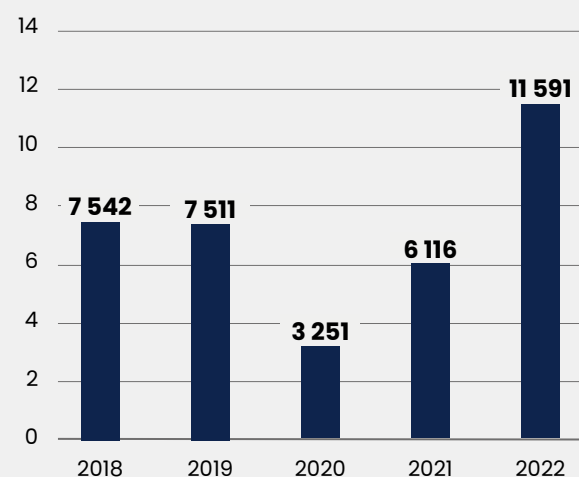
dane w tys.

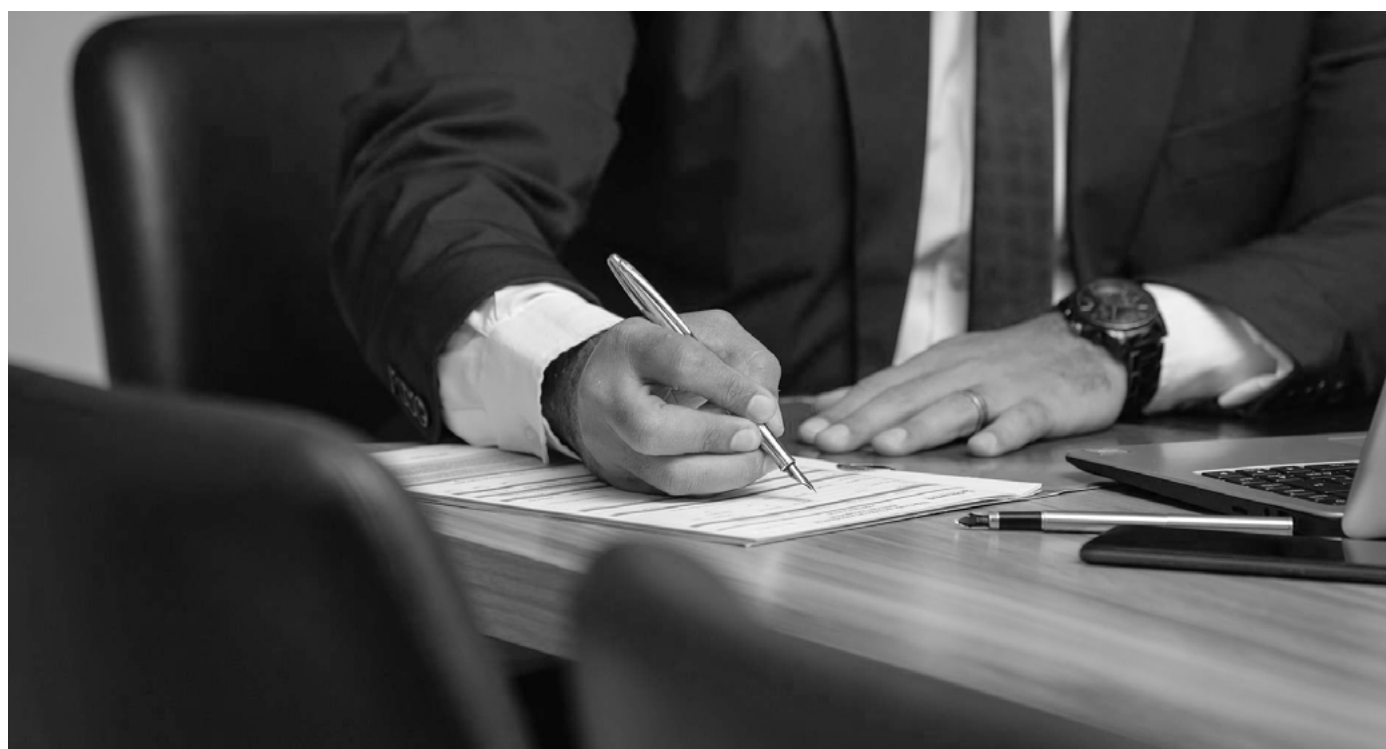
źródło: Opracowanie własne ZBP na podstawie danych NBP

Wynik finansowy (WF) netto po 6 miesiącach w latach 2018–2022

dane w tys.

źródło: Opracowanie własne ZBP na podstawie danych NBP

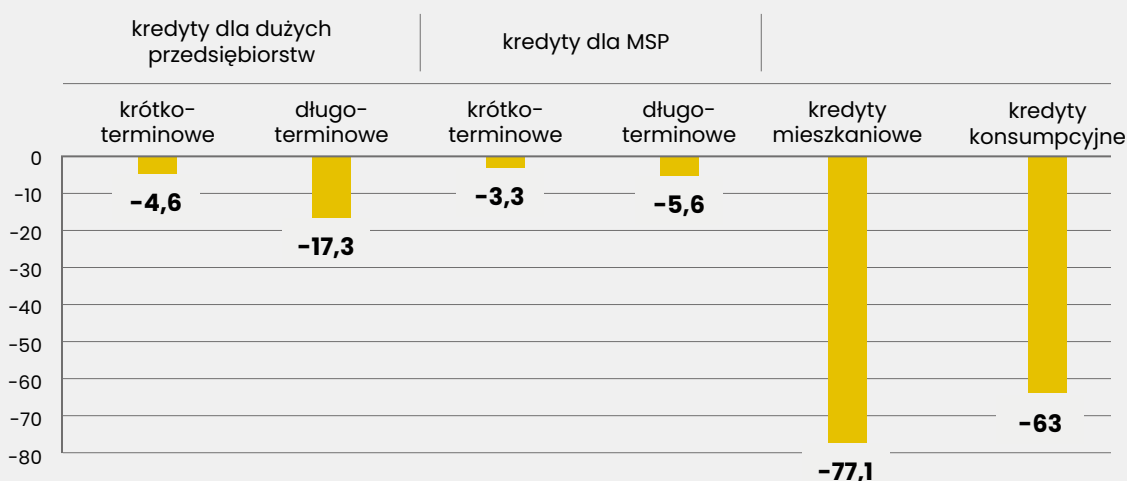
FINANSOWANIE GOSPODARKI

Z danych NBP wynika, że w II kwartale 2022 r. ankietywane banki zastrzyły kryteria udzielania wszystkich rodzajów kredytów dla przedsiębiorstw, jako powód podając m.in. zaostreżenie polityki pieniężnej i wzrost ryzyka w niektórych branżach. Jednocześnie banki nie zmieniły istotnie warunków kredytowania. Spadek popytu ze strony przedsiębiorstw, głównie na kredyty długoterminowe, wynikał ze spadku zapotrzebowania na finansowanie inwestycji. Większość banków po raz kolejny zastrzyła kryteria udzielania kredytów mieszkaniowych, uzasadniając to pogorszeniem się prognoz sytuacji gospodarczej i wzrostem stóp procentowych. Banki obniżyły marżę kredytową jednak nie zmieniały innych warunków kredytowania zakupu mieszkań. W opinii banków, znaczny spadek popytu na kredyty mieszkaniowe wynikał z pogorszenia się sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych, zmian w wydatkach konsumpcyjnych, prognoz sytuacji na rynku mieszkaniowym oraz zaostreżenia standardów polityki

kredytowej. Zgodnie z deklaracjami banków zaostreżenie polityki kredytowej w II kwartale 2022 r. w segmencie kredytów konsumpcyjnych wynikało ze wzrostu stóp procentowych i pogorszenia się sytuacji gospodarczej w kraju. Zmiany warunków kredytowania ograniczały się przede wszystkim do podniesienia marży kredytowej, w tym na kredyty obciążone podwyższonym ryzykiem. Zaobserwowany wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne był następstwem wzrostu zapotrzebowania na finansowanie zakupu dóbr trwałego użytku. Banki spodziewają się dalszego obniżenia aktywności na rynku kredytowym w III kwartale 2022 r. Ankietywane podmioty przewidują kontynuację zaostreżania polityki kredytowej wobec przedsiębiorstw (głównie dużych podmiotów) i gospodarstw domowych oraz oczekują spadku popytu, który w przypadku długoterminowych kredytów dla przedsiębiorstw i kredytów mieszkaniowych ma być znaczny.

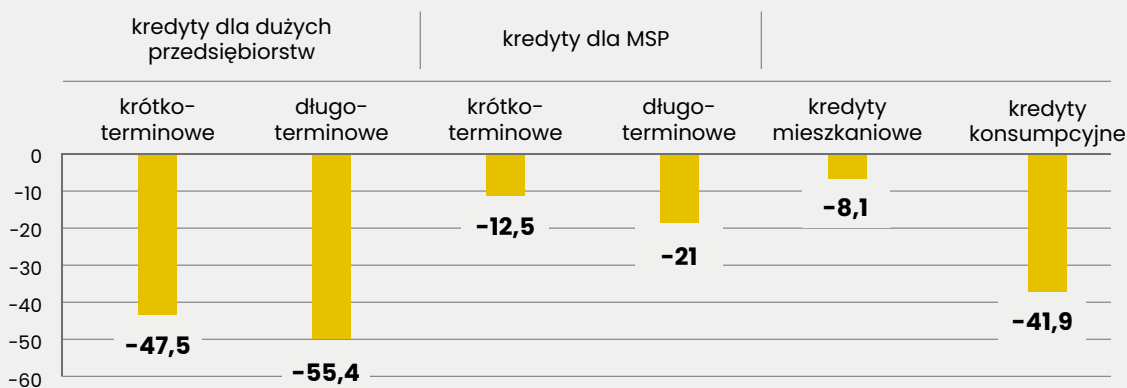
Kryteria polityki kredytowej

w II kw. 2022 r. (dane w %)

Kryteria polityki kredytowej

przewidywania na III kw. 2022 r. (dane w %)

źródło: NBP; lipiec 2022 r

Do rozwoju polskiej gospodarki niezbędny jest udział banków w strategicznych programach publicznych. Programy finansowane ze środków UE (Wieloletnie Ramy Finansowe /w tym Polityka spójności, WPR, Europejski Zielony Ład/ oraz Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności) tworzą

dotychczasowe zapotrzebowanie na finansowanie ze środków zewnętrznych. Według szacunków IBnGR i ZBP zapotrzebowanie na zewnętrzne finansowanie w związku z realizacją programów UE może wynieść ponad 300 mld złotych w ciągu 7 najbliższych lat.

Alokacja dla Polski z WRF i instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności

dane w %

Wspólna Polityka Rolna: **10,6**
Rozwój Obszarów Wiejskich

Wspólna Polityka Rolna: **21,6**
płatności bezpośrednie

Krajowy Plan Odbudowy:

RRF w części pożyczkowej **34,2**

RRF w części dotacyjnej **24,9**

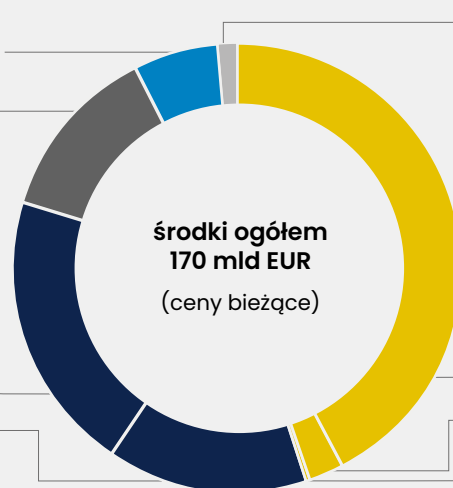
2,1 REACT EU (szacunki MFIPR)

Umowa Partnerstwa:

72,2 Polityka spójności

3,8 Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji

0,5 Europejski Fundusz Morski i Rybacki

WRF – Wieloletnie Ramy Finansowe

RRF – Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności

REACT EU – szacowana dodatkowa alokacja w polityce spójności i na bazie wpływu kryzysu

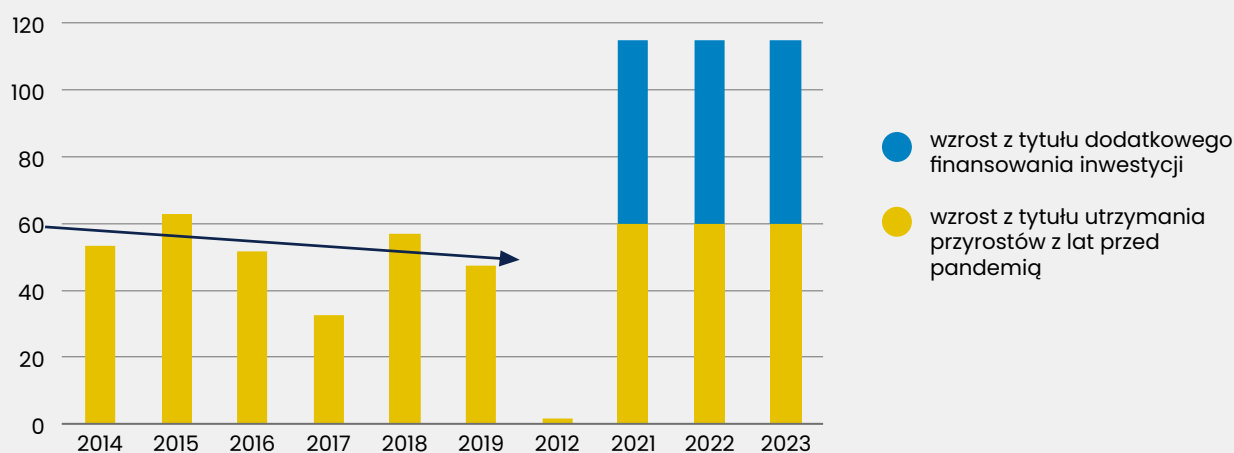
źródło: Opracowanie ZBP „Dlaczego potrzebujemy silnego sektora bankowego” na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

- Tylko z tytułu wspierania inwestycji wymagane będzie **podwojenie przyrostu kredytów**

- Wymagane jest zapewnienie **wzrostu kredytów corocznie na poziomie 115 mld zł:**
 - 60 mld zł dla istniejących portfeli
 - 55 mld zł dodatkowych kredytów dla finansowania inwestycji

Przyrost w roku kredytów dla sektora niefinansowego

dane w mld zł

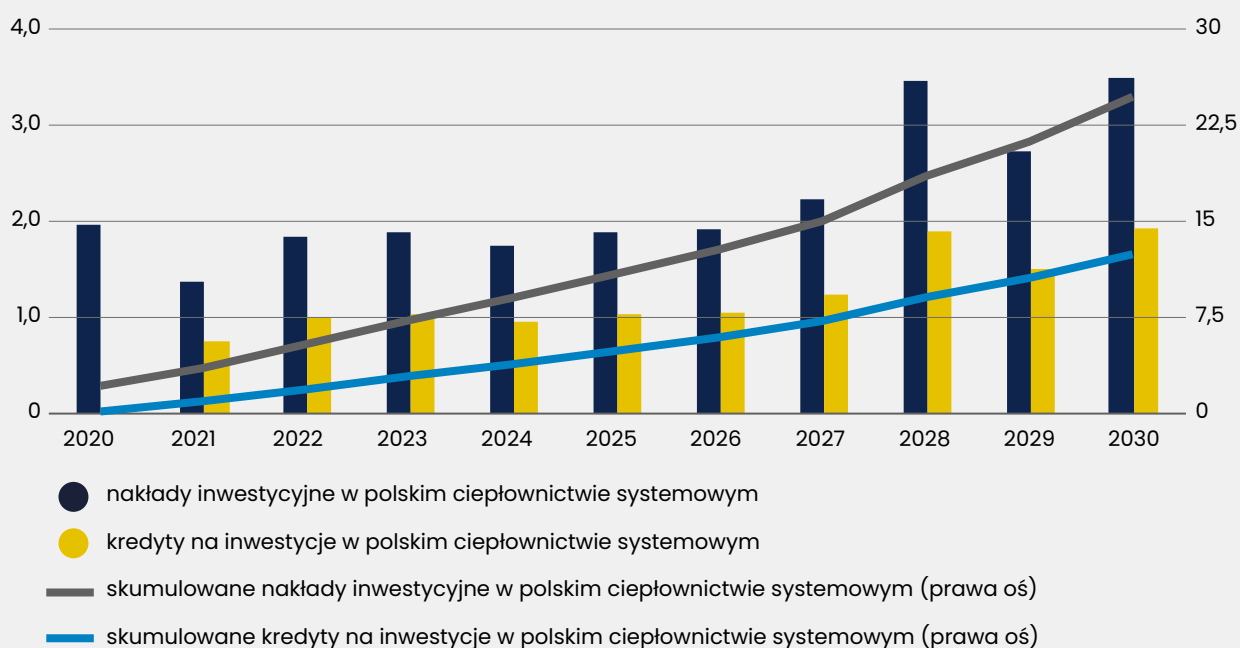
źródło: wyliczenia własne ZBP

Dodatkowe zapotrzebowanie na kredyty wystąpi w niektórych obszarach gospodarki takich jak wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej z OZE. W okresie 10 lat skumulowane nakłady inwestycyjne na elektroenergetykę

i ciepłownictwo szacowane są na blisko 140 mld zł. Oznacza to dodatkowy wzrost akcji kredytowej o około 10 mld zł rocznie.

Nakłady inwestycyjne ciepłownictwo systemowe – prognoza do 2030 roku

dane w mld zł

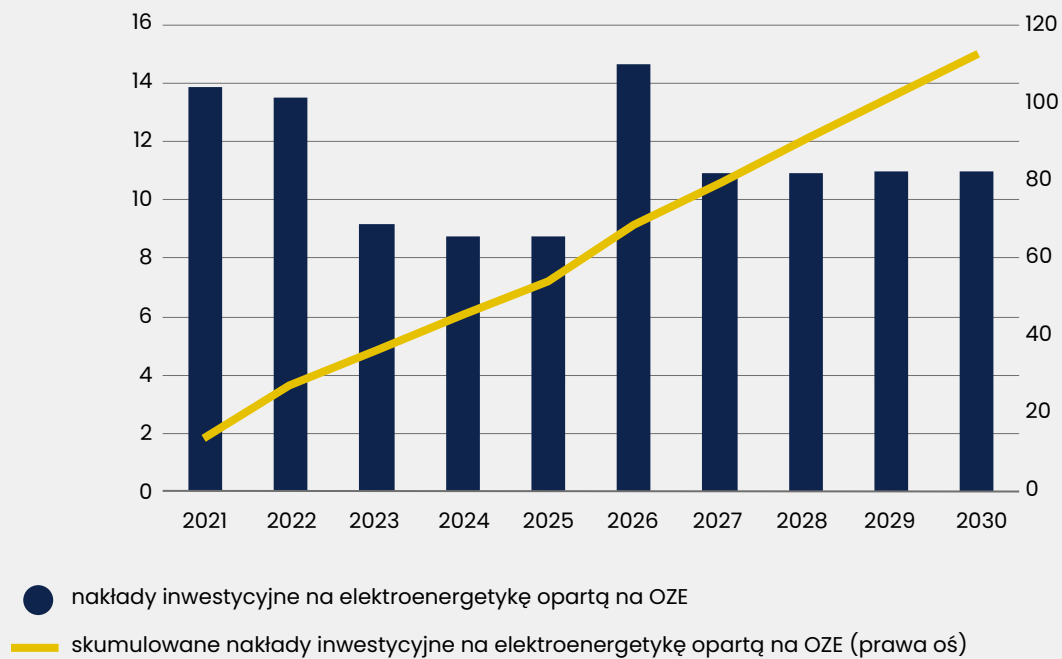

źródło: Program Analityczno-Badawczy WIB

Inwestycje w elektroenergetykę opartą na OZE

dane w mld zł

źródło: Program Analityczno-Badawczy WIB

GOSPODARCZA I SPOŁECZNA MISJA BANKÓW W POLSCE

Znaczenie stabilnego i efektywnego sektora bankowego to jeden z warunków sprawnej odbudowy potencjału gospodarczego większości krajów Unii Europejskiej. Dlatego Związek Banków Polskich od lat zwraca uwagę na konieczność podejmowania działań sprzyjających rozwojowi polskiego sektora bankowego i finansowania przez niego gospodarki w tak trudnym i wymagającym okresie. W Polsce, w najbliższych latach, jedynie silny sektor bankowy jest w stanie sprostać potrzebom finansowania gospodarki na odpowiednim poziomie.

Banki zapewniają:

- Pozyskiwanie finansowania dla rozwoju działalności i finansowania gospodarki,
- Bezpieczne gromadzenie oszczędności i aktywizowanie klientów do systematycznego oszczędzania,
- Kredytowanie, gwarantowanie,
- Restrukturyzacja i prywatyzowanie i restrukturyzowanie firm,
- Monitorowanie rynku i procesów gospodarczych,
- Zarządzanie ryzykiem, w tym kredytowym, rynkowym i operacyjnym,
- Wysoką efektywność, niskie koszty działania i wysoką jakość obsługi klientów poprzez innowacje organizacyjne, technologiczne i produktowe, gospodarkę elektroniczną,
- Obsługę krajowych, regionalnych i sektorowych programów gospodarczych i społecznych.

Sytuacja sektora bankowego w Polsce:

- Na skutek aktualizacji wyceny skarbowych papierów wartościowych między kwietniem 2021 r. a kwietniem 2022 r. fundusze własne sektora bankowego spadły o 13,5 proc. i nawet po uwzględnieniu dodatniego wyniku finansowego sektora z ubiegłego roku zmniejszyły się one z 228 mld zł do 191 mld zł. Warto zwrócić uwagę, że zmniejszenie kapitałów własnych w skali roku było zjawiskiem nieobserwowanym w polskim sektorze bankowym od bardzo dawna. Przynajmniej od kryzysu na rynkach finansowych na świecie w 2008 r. nie mieliśmy do czynienia z tak wyjątkową sytuacją.
- W sektorze bankowym istotny jest nie sam zysk, lecz wspomniane fundusze własne i rentowność kapitału. Tan rentowność pozwala na pozyskanie kapitału od inwestorów, gdy rosną wymagania regulacyjne lub ekonomiczne. Gdy weźmiemy pod uwagę konieczność utworzenia różnego rodzaju odpisów, rezerw, spojrzymy na koszty wakacji kredytowych to sektor bankowy w Polsce w relacji do PKB słabnie, a nie wzmacnia się.
- Zyski sektora bankowego za cały 2022 roku, pomimo wzrostu stóp procentowych NBP, mogą okazać się niższe od oczekiwanych.
- Sektor bankowy rozwijał się znacznie wolniej i uzyskiwał niższe wyniki finansowe, niż wskazywałoby na to tempo wzrostu polskiego PKB.
- Zarówno na banki, jak i klientów nakładane są zbyt duże obciążenia. Polski sektor bankowy zajmuje w UE jedną z czołowych pozycji pod względem skali obciążeń. Łącznie w latach 2015–2022 obciążenia sektora bankowego wyniosły 81,6 mld zł, w tym 32,5 mld zł w 2022 roku. Dla klientów banków rośnie oprocentowanie, a co za tym idzie rosną raty kredytów. Ze względu na wysokie obciążenia banki nie będą mogły uatrakcyjnić oprocentowania depozytów.
- Zauważalny jest spadek tempa oszczędności Polaków, który wynika z braku systemowych zachęt.
- Banki zanotowały spadek popytu w większości segmentów rynku kredytowego, z wyjątkiem kredytów krótkoterminowych dla dużych przedsiębiorstw i kredytów konsumpcyjnych.
- Widoczne jest załamanie kredytowania w mieszkalnictwie oraz rolnictwie.
- Wyzwaniem dla sektora bankowego jest nieprzewidywalność i niepewność regulacyjna a także zaskakujące i szokujące rozstrzygnięcia prawne o podłożu populistycznym.

ŹRÓDŁA DANYCH:

Komisja Europejska – European Economic Forecast – Summer 2022

Dane statystyczne Banku Światowego – stan na sierpień 2022

Dane statystyczne Europejskiej Federacji Bankowej

Dane statystyczne Europejski Bank Centralny – stan na sierpień 2022

Dane statystyczne Komisji Nadzoru Finansowego – stan na sierpień 2022

Dane statystyczne Eurostat

Dane statystyczne Narodowy Bank Polski – stan na sierpień 2022

Badanie opinii wśród pracowników sektora bankowego zrealizowane przez Mind&Roses wśród pracowników bankowych na zlecenie Związku Banków Polskich, lipiec 2022

WIĘCEJ INFORMACJI:

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

Dr Przemysław Barbrich

Dyrektor Zespołu Komunikacji i PR ZBP

tel. 660-763-831

przemyslaw.barbrich@zbp.pl

Katarzyna Walterska

Zespół Komunikacji i PR ZBP

tel. 607-816-500

katarzyna.walterska@zbp.pl

OPRACOWANIE GRAFICZNE:

Polska Grupa Infograficzna (infograficy.pl)

ZDJĘCIA:

pixaby.com

